

РАБОТНИЦА і СЯЛЯНКА

№ 12 СНЕЖАНЬ 1953 г.

+ Прилож.

Закон нашага жыцця

ГЭТА было ў дні летніх экзаменаў. На адным з трамвайных прыпынкаў у вагон увайшлі дзве школьніцы гадоў 13—14. Яны аб нечым ажыўлена перамаўляліся.

— Ты разумееш, я ўжо рашыла, што поўнасьцю адказала на білет. Раптам Мар'я Пятроўна пытае: «Ну, а ў вашай сям'і, як ажыццяўляюцца правы, прадастаўленыя савецкім грамадзянам Канстытуцыяй СССР?». Я нават разгубілася. Вось, думаю, пытанне, да якога зусім не рыхтавалася. І раптам успомніла чалавека, які кожны месяц прыходзіць да бабулі і, усміхаючыся, замест прывітання, гаворыць: «З пенсіяй вас, Агаф'я Іванаўна!» Ну і расказала пра сваю бабулю, якая 30 год прапрацавала на вытворчасці і цяпер акуратна атрымлівае пенсію, пра тату з мамай, якія скончылі пры савецкай уладзе вышэйшыя навучальныя ўстановы. І толькі пачала пра наш піонерскі лагер, як мне кажуць: «Хопіць, усё ясна».

Гэтыя юныя школьніцы ў добра адпрасаваных форменных плаццях і белых фартушках, з шырокімі бантамі ў туга заплеченых косах выклікалі радасць у вачах пасажыраў.

— Маладзец, дзяўчынка! Правільна разумееш нашу Канстытуцыю, — не стрымалася немаладая ўжо жанчына.

Магчыма, гэта была настаўніца адной з мінскіх школ, а можа старая работніца, якую ўсцешыла хваляванне дзяўчынак.

Пятага снежня 1936 года Надзвычайны VIII Усеаюзны з'езд Саветаў прыняў новую Канстытуцыю СССР. 17 год мінула з таго часу, але і праз стагоддзі гэты дзень застанецца адным з самых радасных свят савецкага народа.

Канстытуцыя СССР — гэта вынік найвялікшых заваяў працоўнага народа, які пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі пабудоваў сацыялізм.

У гістарычным дакладзе на з'ездзе Саветаў І. В. Сталін бліскуча паказаў, якія глыбокія змены адбыліся ў жыцці нашай краіны з 1924 года (час прыняцця першай Канстытуцыі СССР) да 1936 года.

Савецкі Саюз з'яўляецца сацыялістычнай дзяржавай рабочых і сялян, у якой няма эксплуатацыі чалавека чалавекам. Эканамічную аснову нашай краіны складаюць сацыялістычная сістэма гаспадаркі і сацыялістычная ўласнасць на сродкі вытворчасці.

Савецкі Саюз — цвярдзіна брацтва і дружбы народаў. Вынікі гэтай свяшчэннай дружбы адчувае кожны савецкі чалавек. Пропаведзь нацыянальнай або расавай нянавісці лічыцца ў нашай краіне дзяржаўным злачынствам і строга праследуецца законам.

Пад сцягам Канстытуцыі СССР расквітнела эканоміка і культура кожнай з 16 роўнапраўных савецкіх сацыялістычных рэспублік. Пад гэтым сцягам няспынна мацнее і расце наша родная Беларусь. Ва ўсім і ўсюды мы адчуваем бацькоўскія клопаты партыі аб беларускім народзе.

Адзін беларускі народ ніяк не здолеў бы адстаяць сваю свабоду і незалежнасць у Айчыннай вайне, выгнаць фашысцкіх захопнікаў са сваёй зямлі. Толькі брацкая дапамога ўсіх народаў СССР і ў першую чаргу вялікага рускага народа дала магчымасць гэта зрабіць.

Яна-ж дала беларускаму народу магчымасць за нябачана кароткі тэрмін залячыць цяжкія раны, нанесеныя вайной. Вось чаму нашы сэрцы поўны най-

вялікшай удзячнасці партыі, ураду, усім народам брацкіх рэспублік.

Канстытуцыя СССР — яркі прыклад самай паслядоўнай сацыялістычнай дэмакратыі. У нашай краіне мільёны савецкіх людзей уцягнуты ў кіраванне дзяржавай. Буржуазныя правіцелі нямала гавораць у сябе пра роўнапраўе. Але савецкія людзі добра ведаюць, што гэта пустая балбатня. Не можа быць роўнапраўя паміж мільянерам-фабрыкантам і беспрацоўным, выкінутым за вароты фабрыкі. Не можа быць роўнапраўя паміж пані, якая ўпрыгожвае брыльянтамі сваіх сабак, і маці, дзеці якой паміраюць з голаду. Гэта ўсё больш разумеюць працоўныя капіталістычных краін. Сонечныя праменні нашай Канстытуцыі саграваюць і іх сэрцы.

Нямала гавораць буржуазныя правіцелі і пра роўнапраўе жанчын. Але і гэта пустая балбатня! Працоўныя жанчыны капіталістычных краін пазбаўлены ўсякіх правоў і ў цяжкай барацьбе змагаюцца за іх.

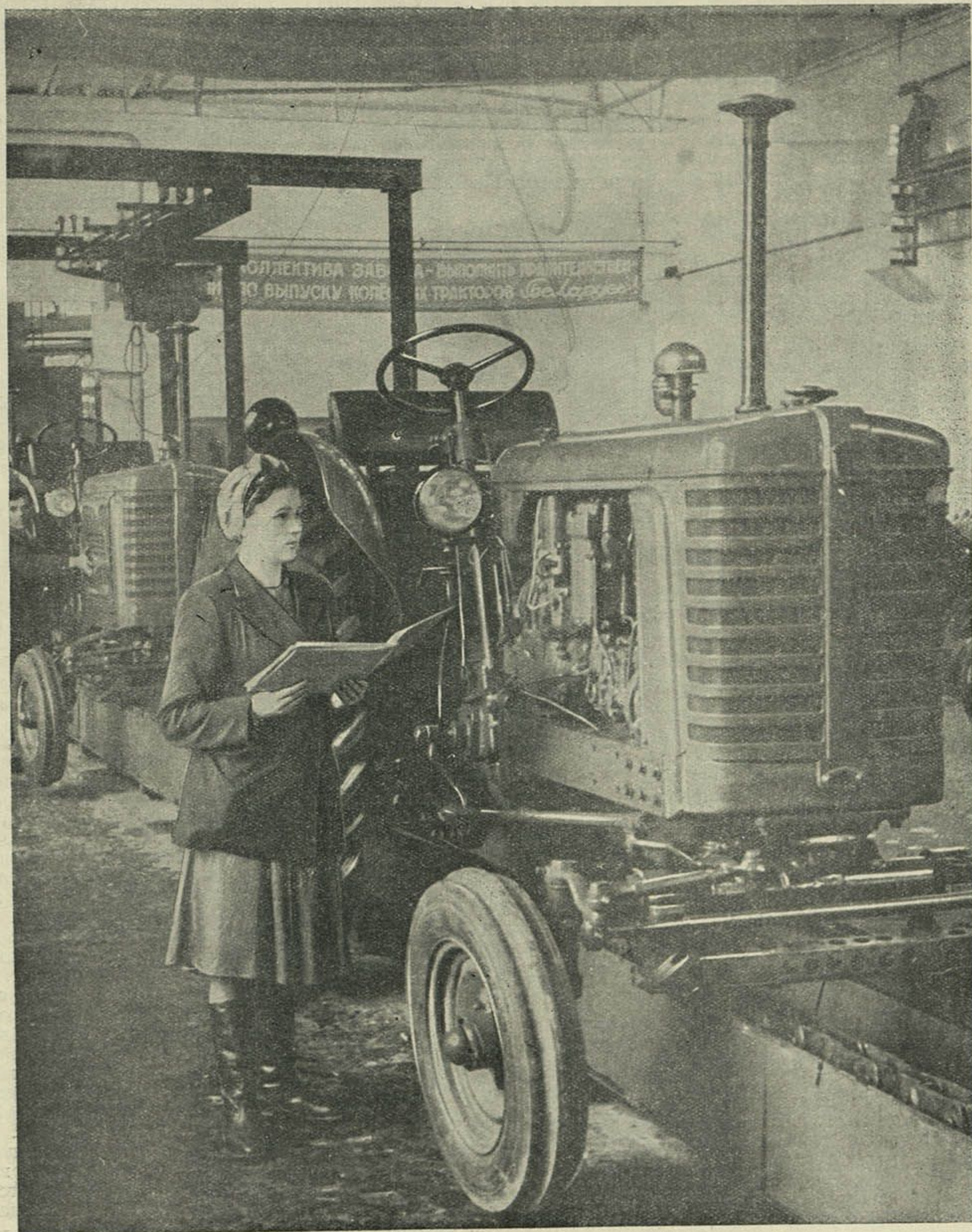
Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне, упершыню ў свеце, жанчыне былі прадастаўлены сапраўды роўныя з мужчынам правы ва ўсіх галінах гаспадарчага, дзяржаўнага, культурнага і грамадска-палітычнага жыцця. Партыя і ўрад прынялі ўсе меры, каб кожная савецкая жанчына шырока выкарыстала гэтыя правы. Толькі ў нашай рэспубліцы 15 лепшых дочак беларускага народа выбраны дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР, 118 — дэпутатамі Вярхоўнага Савета БССР і 23.532 — дэпутатамі мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных.

Перамога сацыялізма ў нашай краіне дала магчымасць забяспечыць кожнаму чалавеку найвялікшыя ў свеце правы на працу, на адпачынак, на адукацыю, на матэрыяльнае забяспечанне ў старасці або ў выпадку страты працаздольнасці. Стагоддзямі марылі аб гэтым лепшыя прадстаўнікі чалавецтва! І вялікае шчасце, што нашы школьніцы, якія так жыва разказвалі пра экзамен па Канстытуцыі, а разам з імі і ўсё наша маладое пакаленне не пазнаюць беспрацоўя.

Дзень Канстытуцыі СССР савецкі народ адзначае сёлета ў абстаноўцы велізарнага працоўнага і палітычнага ўздыму. У рашэннях пятай сесіі Вярхоўнага Савета СССР і вераснёўскага Пленума ЦК КПСС Комуністычная партыя і Савецкі ўрад выпрацавалі праграму далейшага магутнага ўздыму прамысловасці, сельскай гаспадаркі, усёй эканомікі нашай краіны з тым, каб у бліжэйшы час крута ўзняць вытворчасць прадметаў шырокага спажывання. Усе савецкія людзі бачаць у гэтым бязмежныя клопаты партыі і ўрада аб народзе, аб далейшым росквіце Радзімы.

У адказ на гэтыя клопаты ўсё ярчэй і ярчэй разгараюцца агні сацыялістычнага спаборніцтва. Працаўнікі горада і вёскі прыкладаюць усе сілы да таго, каб паўсямесна пабысць прадукцыйнасць працы, палепшыць якасць прадукцыі.

Выканаем-жа і мы, жанчыны Савецкай Беларусі, свой свяшчэнны абавязак, памятаючы аб тым, што ў нашай Канстытуцыі запісана: праца ў СССР з'яўляецца абавязкам і справай чэсці кожнага здольнага да працы грамадзяніна. Парадуем нашу Радзіму новымі працоўнымі подзвігамі! Датэрмінова завяршым народнагаспадарчы план 1953 года і тым унясем дастойны ўклад у справу комуністычнага будаўніцтва.

Государство
ордена Лен
БИБЛИОТЕКА
ИМ. В. И. ЛЕН

3585

П-54

73

У трактаразборачным цэху № 2 Мінскага трактарнага завода кантралёр аддзела тэхнічнага кантролю Е. Кірсанава за праверкай трактара «Беларусь» на канвееры.
Фото М. Мішковіча,

ДЭПУТАТ

КАЛГАСНЫ паштальён рэдкі дзень праходзіць міма акуратнага, чысценькага доміка Алены Міхайлаўны Лісюк. Звычайна ўручае ёй адразу па некалькі пісем. Выбаршчыкі пішуць свайму дэпутату пра калгасныя справы, дзеляцца планами, просяць парады. Алена Міхайлаўна энергічна падтрымлівае ўсякае карыснае пачынанне.

— За скупымі радкамі кожнага пісьма, — гаворыць яна, — бачыш жывога чалавека з яго радасцямі і клопатамі, з яго творчымі замысламі і гаспадарчым непакоем за агульную справу.

Хлебаробы калгаса імя Молатава рашылі пабудаваць радыёвузел, але не было патрэбнага электраабсталявання. Алена Міхайлаўна дапамагла ім атрымаць неабходныя матэрыялы, і радыёфікацыя калгаснай вёскі была паспяхова завершана.

Дырэктар Блудзеньскай сярэдняй школы пісаў, што школа патрабуе рамонт і расшырэння, раённы-ж аддзел народнай асветы не дапамагае ў гэтым. Сігнал устрыжыў дэпутата: навучальны год набліжаецца, а школа да заняткаў не гатова. Патрабаваліся тэрміновыя меры. Алена Міхайлаўна звярнулася ў райвыканком і райана з просьбай стварыць школе ўмовы для плённай работы. Хутка класныя пакоі былі пераабсталяваны, памяшканне расшырана. Новы год школа пачала ў нармальнай абстаноўцы.

Пасля смерці бацькоў засталася трое дзяцей-сірот. Жыхар вёскі Машковічы узяў іх у сваю сям'ю. Але, будучы глыбокім старыком, ён не мог даць ім належнага выхавання. Калгаснік звярнуўся да дэпутата з просьбай уладзіць сірот у дзіцячы дом. «Там за імі будзе лепшы догляд, і яны атрымаюць добрае выхаванне», — пісаў ён.

Па просьбе Алены Міхайлаўны сіроты былі прыняты ў Шарашэўскі дзіцячы дом.

Дзякуючы дапамозе дэпутата ў мястэчку Сягневічах прыкметна палепшыўся савецкі гандаль, адкрыты новы магазін і некалькі ларкоў. Гандлёвая сетка забяспечвае насельніцтва неабходнымі таварамі. Калгаснікі і рабочыя Пяскоўскага сельсавета атрымалі 350 квадратных метраў аконнага шкла.

Ва многіх пісьмах выказваецца падзяка дэпутату. Вось некалькі з такіх пісем:

«Вялікае дзякуй вам, Алена Міхайлаўна, — піша многадзетная маці Амелькава, — што дапамаглі мне ў хутчэйшым афармленні дакументаў у Бярозаўскім раённым адзеле сацыяльнага забяспечання на атрыманне належнай мне дапамогі».

Алена Міхайлаўна Лісюк.

«Ад усёй душы дзякую, Алена Міхайлаўна, што дапамаглі мне паехаць на курорт, — піша інвалід Айчыннай вайны П. Басік. — Мае дзеці таксама ўдзячны за гэта. Здароўе маё пасля лячэння прыкметна палепшылася. Зараз я выходжу на работу, перавыконваю нормы выпрацоўкі. Жадаю вам доўга, доўга жыць і працаваць на карысць савецкага народа».

Дэпутата Вярхоўнага Савета БССР Алену Міхайлаўну Лісюк ведаюць ва ўсіх калгасных вёсках раёна. Яе сувязь з народам не абмяжоўваецца адной перапіскай.

Асабліва памятнай засталася ў Алены Міхайлаўны сустрэча з выбаршчыкамі ўзбуйненага калгаса «Чырвоны прамень». Сабралася больш 400 чалавек. Робячы справаздачу аб сваёй дзейнасці, Лісюк захапілася перспектывамі развіцця калгаса. Яна гаварыла аб пас-

танове вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, аб вялікіх зменах, якія адбудуцца ў сельскай гаспадарцы ў выніку ажыццяўлення праграмы, намечанай Комуністычнай партыяй.

— У самую душу запалі гістарычныя рашэнні партыі, — гаварыў пасля справаздачы старшыня арцелі тав. Козыраў. — Слухаў я, а ў думках малюнак за малюнкам праплывалі. Для шчасця народа наша партыя стараецца. На палях нашых працуюць трактары і камбайны, шырока разгорнута будаўніцтва ў арцелі. Бесперапынна расце пагалоўе і прадуктыўнасць грамадскай жывёлы. Хутка жывёлагадоўчыя фермы механізуем.

— Электрадойку і электрастрыжку ўвядзем, — пачуліся галасы.

Шмат дум і надзей выказалі калгаснікі, а на развітанне накіравалі дэпутату:

— Не забывайце аб нашых планах, у выпадку чаго падтрымку нам акажаце.

Служэнню народу прысвечана не толькі грамадская дзейнасць дэпутата, але і яе асабістая плёная праца. Пяты год яна працуе свінаркай у калгасе імя Сталіна Бярозаўскага раёна.

За час яе работы на ферме пагалоўе свіней намнога павялічылася, калгас пабудаваў два тыповыя свінарнікі.

У 1949 годзе Алена Міхайлаўна атрымала ад пяці свінаматак 75 парасят, у 1950 ад трох свінаматак — 50, а ў 1951 ад 6 свінаматак — 88 галоў маладняка. Сёлета яна захавала і вырасціла адсямі свінаматак 150 парасят. Ад свінаматкі «Рабая» за два апаросы атрымала 36 парасят. Праўленне арцелі штогод выдае Алене Міхайлаўне ў парадку дадатковай аплаты па некалькі парасят.

... Вячэрні змрок даўно ахутаў сяло, але з вокан дома Лісюк яшчэ доўга льецца святло. Схіліўшыся над сталом, Алена Міхайлаўна ўважліва чытае атрыманыя сёння пісьмы. На канвертах надпіс: «Дэпутату Вярхоўнага Савета БССР Алене Міхайлаўне Лісюк».

У блакноце для заметак паяўляюцца новыя прозвішчы выбаршчыкаў і іх просьбы. Многа працы ў дэпутата — слугі народа.

Н. ЮРКЕВІЧ

Брэсцкая вобласць,
Бярозаўскі раён,
калгас імя Сталіна.

АСНОВА СІЛЫ І НЕСАКРУШАЛЬНАСЦІ СОВЕЦКАГА ЛАДУ

ПАД КІРАЎНІЦТВАМ Комуністычнай партыі савецкі народ, пераадолеўшы ўсе перашкоды, ператварыў сваю Радзіму з эканамічна слабай, адсталай краіны ў перадавую, магутную дзяржаву. Савецкі Саюз стаў несакрушальнай цвёрдыняй соцыялізма, надзеяй і светачам усяго працоўнага чалавецтва.

Важнейшай умовай усіх перамог нашай партыі і нашага народа з'яўляўся і з'яўляецца створаны Комуністычнай партыяй і загартаваны ў рэвалюцыйнай барацьбе супроць шматлікіх ворагаў саюз рабочага класа і працоўнага сялянства. Гэты саюз з'явіўся той рашаючай сілай, якая забяспечыла нам перамогу ў кастрычніку 1917 года і пераможнае прасоўванне па шляху будаўніцтва соцыялізма.

Цяпер, калі савецкі народ ажыццяўляе паступовы пераход ад соцыялізма да камунізма, Комуністычная партыя робіць усё для таго, каб яшчэ больш умацаваць саюз рабочага класа і калгаснага сялянства — аснову сілы і несакрушальнасці савецкага ладу.

Велізарнае значэнне для далейшага ўмацавання саюза рабочага класа і сялянства, маральна-палітычнага адзінства ўсяго нашага грамадства будзе мець ажыццяўленне буйнейшых мерапрыемстваў партыі і ўрада па арганізацыі крутога ўздыму сельскай гаспадаркі, вырабу прадметаў спажывання, павышэнню добрабыту савецкага народа.

* * *

Саюз рабочага класа і сялянства склаўся ў нашай краіне на аснове агульнасці карэнных, жыццёвых інтарэсаў рабочых і працоўных сялян. Спрадзёку працоўны селянін прыгнятаўся памешчыкам, капіталістам, кулаком. Імкненне вызваліцца ад эксплуатацыі, за жыццё вольным і шчаслівым жыццём штурхала яго на саюз з рабочым класам — да канца паслядоўным абаронцаў інтарэсаў народа.

Вялікая мудрасць Комуністычнай партыі заключаецца ў тым, што яна з самага пачатку свайго ўзнікнення ў поўнай меры ацаніла рашаючую ролю саюза рабочых і сялян для лёсу чалавецтва. У сумесных дзеяннях гэтых класаў, у іх аб'яднанай магутнасці партыя ўбачыла тую грамадскую сілу, якая ў стане пераадолець супраціўленне эксплуатацыйнага і пракласнага грамадства шлях да камунізма.

Выкоўваючы і ўмацоўваючы саюз рабочага класа і сялянства, партыя апіралася на геніяльныя ўказанні свайго стваральніка і настаўніка В. І. Леніна. Вядома, што ідэю рэвалюцыйнага саюза рабочых і сялян як галоўнага сродку перамогі рэвалюцыі Ленін выказаў яшчэ ў кнізе «Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваююць супроць соцыял-дэмакратаў» (1894 г.). З таго часу Ленін не раз указваў, што рэвалюцыя пераможа толькі ў тым выпадку, калі яе ўзначаліць пролетарыят, калі пролетарыят, як правадыр рэвалюцыі, здолее забяспечыць саюз з сялянствам.

Ленін пры гэтым падкрэсліваў, што пролетарыят, на чале якога стаіць загартаваная партыя, у сілу свайго свядомасці, арганізаванасці і згуртаванасці здольны прыцягнуць на свой бок працоўнае сялянства, развіць у ім велізарную рэвалюцыйную энергію і накіраваць яе на барацьбу супроць усіх і ўсякіх прыгнятаўнікаў народа.

Увасабляючы ў жыццё ідэю Леніна, наша партыя згуртавала пад сваім баявым сцягам шматмільённыя масы працоўных горада і вёскі, дабілася разгрому эксплуатацыйных класаў і іх партый. Перамога Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі з'яві-

лася трыумфам ленінскай тэорыі пролетарскай рэвалюцыі, трыумфам ленінскіх ідэй аб магутным саюзе рабочых і сялян.

Важнейшую ролю саюз рабочага класа і працоўнага сялянства адыграў у пераможным заканчэнні грамадзянскай вайны. Суровы вопыт барацьбы супроць замежных інтэрвентаў і белавардзейцаў пераканаў сялян у тым, што калі перамогуць інтэрвенты, то памешчыкі адноўяць сваю ўладу і адбяруць у сялян зямлю — тое, аб чым яны марылі вякамі. І сярдняе сялянства рашуча павярнула ў бок савецкай улады. Ваенна-палітычны саюз рабочага класа і працоўнага сялянства, які ўзнік і ўмацаваўся ў гэтыя гады, забяспечыў перамогу над ворагамі нашай Радзімы, яшчэ больш зблізіў і зраўняў рабочых і сялян.

Пасля заканчэння грамадзянскай вайны краіна Саветаў атрымала магчымасць сканцэнтраваць свае намаганні на вырашэнні задач мірнага гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Перад рабочым класам паўстала новая гіганцкая задача — арганізаваць і ўцягнуць сялянства ў справу будаўніцтва соцыялізма. Для ўмацавання саюза рабочага класа і сялянства ў новых умовах трэба было наладзіць нармальныя эканамічныя ўзаемаадносіны паміж буйнай соцыялістычнай прамысловасцю і раздробленай дробнатаварнай сялянскай гаспадаркай, павесці вёску за соцыялістычным горадам.

Толькі так можна было ўзняць прадукцыйныя сілы сельскай гаспадаркі і прамысловасці, падрыхтаваць прадпасылкі для ліквідацыі капіталістычных элементаў у горадзе і вёсцы, пабудаваць соцыялістычную эканоміку. Гэта генеральная лінія партыі атрымала канкрэтнае ўвасабленне ў новай эканамічнай палітыцы, прынятай у 1921 г. X з'ездам партыі.

Трацкісты і іншыя ворагі народа, выступіўшы супроць устаноўкі партыі аб будаўніцтве соцыялізма ў нашай краіне, сцвярджалі, што рабочы клас нібыта абавязкова прыдзе ў сутычку з сялянствам, што ён нібы не здолее павесці за сабою сялянства па шляху соцыялізма і пераадолець тэхнічна-эканамічную адсталасць краіны.

Партыя разграміла трацкістаў, бухарынцаў і іншых наймітаў міжнароднай рэакцыі, якія спрабавалі пасеяць варожасць паміж рабочым класам і сялянствам і тым самым аслабіць Савецкую дзяржаву, падрыхтаваць глебу для аднаўлення капіталізма ў нашай краіне. Паслядоўна ўмацоўваючы саюз рабочага класа з асноўнымі масамі сялянства, Комуністычная партыя дабілася грандыёзных перамог у справе пабудовы фундамента соцыялістычнай эканомікі. Рабочыя і сяляне не пашкадавалі сіл і працы, каб ажыццявіць соцыялістычную індустрыялізацыю краіны, ператварыць у жыццё кааператыўны план В. І. Леніна — план пераводу дробных аднаасобных гаспадарак на рэйкі буйнай калектыўнай гаспадаркі.

Магутная прамысловасць, створаная гераічнымі намаганнямі рабочага класа, з'явілася матэрыяльнай асновай для соцыялістычнай перабудовы сельскай гаспадаркі. Ажыццяўленне соцыялістычнай індустрыялізацыі замацавала і ўзняло вядучую ролю рабочага класа ў нашай краіне. Рабочы клас дапамог сялянству падняцца да новага, шчаслівага жыцця. Соцыялістычны горад накіраваў у вёску дзесяткі тысяч трактараў і іншых сельскагаспадарчых машын, шматлікія кадры арганізатараў калгаснага руху, спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Усё гэта падрыхтавала пераход да суцэльнай калектывізацыі сельскай гаспадаркі.

Калгасны лад пераўтварыў у корані асновы вытворчасці і быту дзесяткаў мільёнаў сялян на новых, соцыялістычных пачатках. Ён адкрыў шырокую дарогу да заможнага і культурнага жыцця ўсім працаўнікам савецкай вёскі. Велізарная дапамога, аказаная нашаму сялянству з боку рабочага класа ў справе ліквідацыі эксплуатацый, нязмерна ўмацавала глебу для саюза рабочага класа і сялянства, а сістэматычнае забяспечанне сялянства і яго калгасаў першакласнымі трактарамі і іншымі машынамі ператварыла саюз рабочага класа і сялянства ў дружбу паміж імі.

Гэтая дружба, якая з'яўляецца асновай маральна-палітычнага адзінства савецкага грамадства, вытрымала сур'ёзныя выпрабаванні ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны. У суровыя гады, калі над краінай нависла смертэльная небяспека, рабочыя, сяляне — усе савецкія людзі праявілі нябачаны гераізм у тылу і на фронце, адстаялі чэсць, свабоду і незалежнасць сваёй соцыялістычнай Радзімы. Вайна наглядна паказала, што пры саюзе рабочага класа і сялянства, пры дружбе народаў СССР краіна Саветаў непераможная, ёй не страшны ніякія ні ўнутраныя, ні знешнія ворагі.

У пасляваенныя гады дружба рабочага класа і сялянства прыносіць савецкаму народу выдатныя плады на фронце мірнай працы. Рабочыя і сяляне нястомна працуюць над тым, каб з кожным днём наша жыццё становілася больш багатым і культурным. Партыя штодзённа накіроўвае сумесныя намаганні работнікаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі на далейшы магутны ўздым усёй народнай гаспадаркі, на вырашэнне задач сістэматычнага павышэння добрыту працоўных.

Вераснёўскі Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС намеріў баявую праграму крутога ўздыму соцыялістычнай сельскай гаспадаркі, яе тэхнічнага аснашчэння, праграму палепшання кіраўніцтва сельскагаспадарчай вытворчасцю. Выкананне рашэнняў вераснёўскага Пленума яшчэ больш умацуе саюз рабочага класа і сялянства — непакісную аснову магутнасці нашага савецкага грамадства.

У рашэннях Пленума ЦК КПСС намечаны меры па карэннаму палепшанню работы машына-трактарных станцый. А МТС, як вядома, прадстаўляюць сабой індустрыяльную матэрыяльна-тэхнічную базу калгаснага ладу і з'яўляюцца цяпер рашаючай сілай у развіцці калгаснай вытворчасці, важнейшымі апорнымі пунктамі ў кіраўніцтве калгасамі з боку соцыялістычнай дзяржавы.

Комуністычная партыя і Савецкі ўрад прымаюць практычныя меры для таго, каб яшчэ больш узмацніць тэхнічную аснашчонасць сельскай гаспадаркі. У перыяд з 1954 года па 1 мая 1957 года наша вёска атрымае 750 тысяч трактараў, велізарную колькасць іншых сельскагаспадарчых машын, станкоў і абсталявання для аснашчэння майстэрняў МТС і рамонтных прадпрыемстваў. Для ажыццяўлення крутога ўздыму соцыялістычнага земляробства і жыгавёлагадоўлі ўжо ў 1953 годзе ў сельскую гаспадарку будзе ўкладзена каля 70 мільярдаў рублёў.

У справе ўздыму сельскай гаспадаркі важнае значэнне мае стварэнне ў МТС пастаянных кадраў кваліфікаваных рабочых, што дазволіць выкарыстаць з найбольшай прадукцыйнасцю і эфектыўнасцю багатую тэхніку. У адказ на заклік партыі добраахвотна едуць на пастаянную работу ў сельскія раёны тысячы аграномаў і зоатэхнікаў, інжынераў-механікаў, трактарыстаў і іншых механізатараў, а таксама дэмабілізаваных воінаў Савецкай Арміі. Партыя накіроўвае лепшых сваіх работнікаў на палітычную работу ў вёску. Пасланцы партыі і рабочага класа напоўнены гарачым жаданнем асабістай працы прыняць удзел у вырашэнні агульнанароднай задачы крутога ўздыму сельскай гаспадаркі і тым садзейнічаць далейшаму ўмацаванню саюза і дружбы паміж рабочым класам і калгасным сялянствам.

Працоўныя гарадоў нашай рэспублікі разам з усім савецкім рабочым класам узмацняюць усебаковую і шырокую дапамогу калгаснаму сялянству ў справе ўздыму сельскагаспадарчай вытворчасці. Шэфства заводаў і фабрык над калгасамі і МТС, практычны ўдзел рабочых у развіцці ўсіх галін калгаснай вытворчасці, перадача вытворчага вопыту акажучь велізарны ўплыў на ўмацаванне працоўнай дысцыпліны ў калгасах, на павышэнне творчай актыўнасці і ініцыятывы мільёнаў калгасных мас.

Комуністычная партыя і Савецкі ўрад усямерна клапацяцца аб расшырэнні тавараабароту ў краіне. Далейшае палепшанне дзяржаўнага, кааператыўнага і калгаснага гандлю паслужыць яшчэ большаму расшырэнню эканамічных сувязей паміж соцыялістычнай прамысловасцю і калгаснай сельскай гаспадаркай, далейшаму ўмацаванню саюза рабочага класа з сялянствам.

Агульнасць інтарэсаў рабочага класа, сялянства, інтэлігенцыі, усіх савецкіх людзей, іх згуртаванасць вакол Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада з'яўляюцца залогам паспяховага будаўніцтва камунізма ў нашай краіне.

А. ГАРБАЧОВА.

ПЕРШЫЯ КРОКІ

У КАБІНЕТ уваходзіць невысокая маладая жанчына. Відаць, што хвалюецца, яе падзіцячаму круглыя шчокі палаюць румянцам, шэрыя вочы ззяюць.

— Маё прозвішча Стэфановіч. Я комсамолка. Па адукацыі зоатэхнік, — гаворыць яна. — Я прачытала даклад таварыша Хрушчова і пастанову вераснёўскага Пленума Цэнтральнага Камітэта нашай партыі. Лічу, што яна адносіцца і да мяне. Маё месца ў калгасе.

Прамовіўшы гэта, жанчына супакойваецца: самае галоўнае сказана.

Яе ясныя вочы глядзяць ужо

спакойна і ўважліва, голас гучыць упэўнена. Відаць, што, вырашыўшы што-небудзь аднойчы, яна не мяняе рашэння.

— Змалку я любіла жыццё, — расказвае Стэфановіч. — Вельмі рада была, што адукацыя дасць мне магчымасць працаваць у калгасе зоатэхнікам. Але ў калгас мяне пасля Шклоўскай сельскагаспадарчай школы не паслалі, а пакінулі пры смалявіцкім райсельгасадзеле.

У лістападзе 1951 года сельгасадзел паслаў здольную дзяўчыну на курсы ў Маскоўскую сельскагаспадарчую акадэмію імя Тіміразева. У Маскве Лідзія Майсееўна

вышла замуж. Скончыўшы курсы, прыехала разам з мужам у Барысаў. У барысаўскім райсельгасадзеле ёй не знайшлі месца. Не жадаючы сядзець дома, пайшла працаваць на мясакамбінат. Аднак гэтая работа не захапіла. Яе цягнула ў калгас.

І вось — пастанова Пленума ЦК Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

— Як я абрадавалася!

...Просьба Лідзіі Стэфановіч была задаволена. Яе накіравалі зоатэхнікам у калгас імя Варашылава Кішчына-Слабодскага сельсовета Барысаўскага раёна.

Прыехаўшы ў калгас, Лідзія

Цёпла сустрэлі жывёлаводы сельгасарцелі імя Крупскай Брэсцкага раёна зоатэхніка Ганну Пятроўну Пятрову, якая прыбыла на работу ў калгас пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС.

На здымку: старшыня праўлення калгаса Д. Панянчук знаёміць зоатэхніка А. Пятрову (у цэнтры) з даяркамі Л. Малайчык, Ф. Жменька і Е. Малайчык.

Фото В. Германа
(Фотакроніка БелТА).

Майсееўна горача ўзялася за работу. На яе шляху сустрэліся вялікія цяжкасці. Жывёла толькі на 70 проц. была забяспечана кармамі на зіму. Гэта не спалохала маладога зоатэхніка. Устанавіўшы, што корм ідзе неэканомна, Стэфановіч узяла яго на ўлік і арганізавала выдачу па вазе, строга прытрымлі-

ваючыся норм. Старшыня калгаса тав. Адамейка падтрымлівае яе каштоўныя пачынанні. Па яе ініцыятыве пачалі нарыхтоўваць торф і мох на падсцілку. Вядзецца работа па адшуканню дадатковых кармоў. Крухмальны завод дае калгасу пяцьсот тон адыходаў.

— Пакуль магчыма, жывёла

будзе выганяцца на пашу, — гаворыць Стэфановіч. — Для авечак і трусаў будзем рыхтаваць галінкавы корм. Цяжкасцей, вядома, шмат, але цікава, радасна працаваць, ведаючы, што выконваеш важнейшыя пастановы нашага ўрада, які ўсё мудра прадугледзеў! Як добра, што гаспадарчы год пачынаецца цяпер з 1 кастрычніка! Гэта дало мне магчымасць зараджа пасля прыезду ў калгас пачаць выбракоўку непрадуктыўнай жывёлы. Жывёлу мы падзялілі па ўкормленасці і назіраем асобна за кожнай групай.

Да зімы памяшканні для жывёлы падрыхтаваны. Увайшоў у эксплуатацыю свінарнік, які будаваўся на працягу двух год. Дабудавалі кароўнік. На стойлавы перыяд жывёла забяспечана цяплом.

Стэфановіч наладзіла работу з кадрамі. З 20 лістапада пачалі працаваць курсы па зоаветвучобе.

— Не вырашана ў нас яшчэ пытанне з дадатковай аплатай працы работнікам жывёлагадоўлі, — гаворыць зоатэхнік. — Але не сумняваюся, што і ў гэтым праўленне мяне падтрымае. Спадзяюся, што ўсе цяжкасці будуць пераможаны. Інакш і быць не можа!

Е. МАЛЧАНОВА.

Актыўны арганізатар жанчын

ВЯЛІКУЮ дапамогу партыйнай арганізацыі і праўленню калгаса імя Жданава Пінскага раёна аказвае жонсовет. Ён мабілізуе калгасніц на паспяховае выкананне рашэнняў вераснёўскага Пленума ЦК КПСС.

На чале жонсовета стаіць малады аграном, актыўны грамадскі работнік Рысавец М. Д.

На сходах жанчын і паседжаннях жонсовета абмяркоўваліся пытанні аб падрыхтоўцы і правядзенні веснавой сяўбы, аб стане працоўнай дысцыпліны сярод калгасніц, аб доглядзе за пасевамі, аб падрыхтоўцы і правядзенні ўборкі ўраджаю збожжавых, аб выніках V сесіі Вярхоўнага Савета СССР, аб вераснёўскім Пленуме ЦК КПСС, аб стане жывёлагадоўлі і падрыхтоўцы да зімоўкі жывёлы і інш.

Вялікая ўвага ўдзяляецца ўмацаванню працоўнай дысцыпліны сярод калгасніц. Палітычная і выхаваўчая работа садзейнічае росту свядомасці калгасніц. У калгасе няма жанчыны, якая-б не прымала ўдзелу ў грамадскай працы. Жанчын можна сустрэць усюды — на касавіцы, каля сеялак, на падвозцы насення, нарыхтоўцы ўгнаення, за трактарам. У калгасе

233 жанчыны, і ўсе яны добра працуюць.

Многія жанчыны за дзевяць месяцаў на палёвых работах выпрацавалі па 250—300 працадзён. Міхневіч Яўгенія мае 297 працадзён, Мазоль Кацярына — 300.

Актыўна працуюць нават старыя. 64-гадовая калгасніца Цымбаліст Анастасія Фёдарэўна за вырошчванне высокага ўраджаю збожжавых узнагароджана медалем. Другі год яна працуе цялятніцай. У 1952 годзе Анастасія Фёдарэўна мела 764 працадні і за іх атрымала больш 140 пудоў збожжа, столькі-ж бульбы і 1 332 рублі грашыма. Сёлета яна ўжо мае 500 працадзён. У сярэднім па калгасу кожная працаздольная жанчына за дзевяць месяцаў выпрацавала па 200 працадзён.

Дзякуючы працоўнай актыўнасці жанчын калгас паспяхова закончыў уборку збожжавых і тэхнічных культур, датэрмінова разлічыўся з дзяржавай па ўсіх відах паставак і выдаў авансам на кожны працадзень па 1,5 кг збожжа, па 2 кг бульбы і па 1 руб. 50 кап. грашыма.

На жывёлагадоўчых фермах калгаса ў асноўным працуюць жанчыны. Жонсовет часта абмяркоўвае пытанні кармлення, догляду і

ўтрымання жывёлы, сістэматычна праводзяцца гутаркі з калгасніцамі, якія працуюць на фермах.

З вялікай любоўю даглядае жывёлу старшая свінарка — Анастасія Ханчыжэўская. За тры гады працы яна дабілася ўзорнага парадку ў прымітыўных памяшканнях фермы. Па яе ініцыятыве пакладзена падлога, якая штодзённа мыецца. На ферму не дазволена ўвайсці, не выцершы ногі. Так ужо заведзена. Яшчэ цёмна, а яна пачынае ўбіраць ферму, карміць жывёлу. Ад 9 замацаваных свінаматак яна атрымала сёлета 150 дзелаўных парасят.

Анастасія Ханчыжэўская ўзяла на сябе сацыялістычнае абавязальства ў 1954 годзе вырасціць не менш як па 20 парасят ад кожнай замацаванай за ёю свінаматкі.

За сумленныя адносіны да работы яна карыстаецца заслужаным аўтарытэтам. У знак павагі да скромнай працаўніцы калгаснікі выбралі яе членам праўлення калгаса.

Для далейшага ўздыму працоўнай актыўнасці калгасніц і павышэння іх дзелавай кваліфікацыі старшыня жонсовета арганізавала агра-зоатэхнічную вучобу. Вучыцца ўвесь актыўны калгасніц.

К. ТАРАСКІНА.

АГРАНОМ ПРЫШОЎ У КАЛГАС

ГУТАРКА зацягнулася. Начальніку абласнога ўпраўлення сельскай гаспадаркі Міхаілу Міхайлавічу Шытаву хацелася падрабязна расказаць аб задачах спецыялістаў, якія едуць на работу ў калгасы. Ён яшчэ і яшчэ раз напамінаў аб пастанове вераснёўскага Пленума Цэнтральнага Камітэта партыі, гаварыў аб тым, што ў нас няма зараз больш адказнай і пачэснай справы, як барацьба за ўздым сельскай гаспадаркі.

Сярод удзельнікаў нарады была і Алена Яўгеньеўна Федаровіч, якая даўно ўжо рашыла пакінуць раённае ўпраўленне сельскай гаспадаркі і пайсці на працу ў калгас. Калі ў яе спыталі, куды жадала-б пайсці, Алена Яўгеньеўна проста, спакойным голасам прамовіла:

— Туды, дзе цяжэй.

Ніхто не здзівіўся гэтаму адказу. Усе ведалі, што Алена Федаровіч ніколі не баялася цяжкасцей, не шукала лёгкага хлеба. Бывала, куды-б яе ні паслалі — усюды справіцца. І не толькі пагутарыць з людзьмі пра агратэхніку, Алена Яўгеньеўна ніколі не праміне, каб не закрануць і іншыя справы. Яна раскажа сялянам аб тым, што робіцца на белым свеце, пацікавіцца іх асабістым жыццём, думкамі, на-

строямі. І таму людзі многіх калгасаў добрым словам успамінаюць сціпую, працавітую жанчыну-агранома.

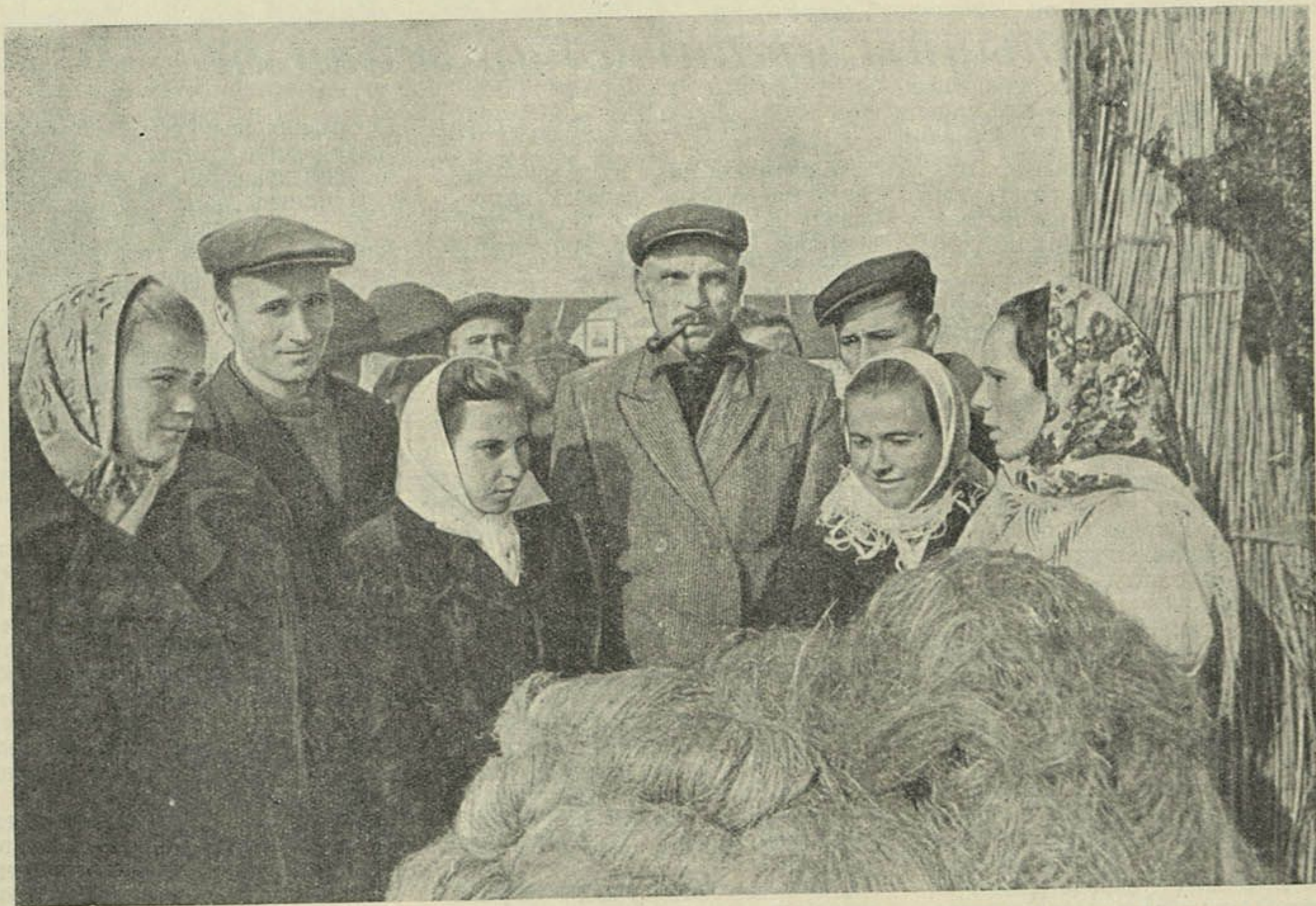
— Тады прыдзецца рэкамендаваць вас у калгас імя Гастэлы Гродзенскага раёна, — запрапанаваў Шытаў.

— Добра, — згадзілася Алена Яўгеньеўна.

Яна і раней ведала, што гэта адзін з самых адстаючых калгасаў раёна. Тут, куды ні глянь, — скрозь, як кажуць, свеціцца. Там, дзе можна атрымліваць збожжа па 18 цэнтнераў з гектара, зямля давала ўсяго па 7 — 8 цэнтнераў. Дрэнна радзіла бульба. Пра гародніну зусім забыліся. Амаль не сеялі шматгадовых траў. Усё гэта было вядома Алене Яўгеньеўне. Ведала яна таксама і пра тое, што працоўная дысцыпліна ў калгасе кульгае на абедзве нагі. У гаспадарцы лічыцца 320 працаздольных, а на работу ў самыя гарачыя дні не выходзіць і палавіна гэтага. У мінулым годзе грашовыя прыбыткі ў калгасе склалі ўсяго 16 тысяч рублёў.

Не дарма сяброўкі папярэджвалі Алену Федаровіч:

— Перш чым пайсці аграномам у такую гаспадарку, трэба моцна падумаць. Сем раз адмер, адзін раз адрэж.

На 3-й абласной сельскагаспадарчай выстаўцы ў Пінску. На здымку: звенявая калгаса імя Молатава Целяханскага раёна Надзея Сабко (справа) расказвае наведвальнікам выстаўкі аб высокім ураджай канпель на тарфяніках.
Фото В. Германа
(Фотохроніка БелТА).

І ўсё-ж Алена Яўгеньеўна не спалохалася. Яна думала, ой як думала! Ды толькі не аб тым, ці варта ісці ў калгас імя Гастэлы. Думала яна, з чаго прыдзеца пачынаць там сваю работу.

... І вось аграном ужо разам са старшынёй калгаса Нікалаем Фёдаравічам Сяўко стаяць на ўзгорку недалёка ад вёскі Грандзічы, аглядаюць шырачэзныя палі і мяркуюць, што можна і трэба зрабіць ужо сёлета, каб у будучым годзе павысіць ураджайнасць. Старшыня і аграном добра разумеюць, што не лёгка гэта справа — высокі ўраджай. Для таго, каб «выцягнуць» калгас на ўзровень сярэдніх, а затым — перадавых гаспадарак, трэба будзе пераадолець нямала перашкод і галоўнае — падняць на гэтую справу ўсіх людзей.

— Якая шыр! — у захапленні гаворыць аграном. — Больш тысячы гектараў аднаго толькі ворыва. На гэтай зямлі можна цуды тварыць.

— Цуды не цуды, а высокія ўраджаі мы павінны атрымліваць, — згаджаецца старшыня. — Для гэтага партыя і паслала нас сюды.

Яны агледзелі ўсе палі, пагутарылі з брыгадзірамі, з калгаснікамі, пабывалі ў трактарыстаў. Аграному хацелася ведаць, што думаюць перадавыя людзі калгаса, параіцца з імі. Давялося наслухацца шмат і добрага і дрэннага. І ў гутарках гэтых Алена Яўгеньеўна сэрцам сваім адчула, што з тутэйшым народам горы можна варочаць. Трэба толькі, каб ён зразумеў, што калгасны лад дае шырокія магчымасці для росквіту сельскай гаспадаркі, што ўсё залежыць ад таго, як гэтыя магчымасці будуць выкарыстоўвацца.

Гутаркі з людзьмі дапамаглі аграному таксама ўсвядоміць, што нельга марудзіць ні аднаго дня, што трэба ўжо цяпер абярнуць брацца за працу.

Стаялі дні кастрычніка. Сумная пара. Але ў душы агранома, здаецца, расквітнела вясна. Ад унутранай цеплыні быццам памаладзеў яе твар, нейкім асаблівым святлом загарэліся вочы.

Калгас управіўся з асноўнымі работамі. Звезены ў бурты апошнія цэнтнеры бульбы, закончана ўборка цукровых буракоў. Густым зялёным дываном пакрыліся ўчасткі азімых. Здаецца, усё зроблена, год закончыўся. Можна-б і адпачыць. Так здаўна было заведзена ў калгасе.

— Не, — сказала Алена Яўгеньеўна на нарадзе брыгадзіраў. — Так было, але цяпер гэтага не павінна быць. Калі хочам, каб наша зямля добра радзіла, мы павінны быць сапраўды руплівымі гаспадарамі. А дзе-ж тая руплівасць, калі зябліва ў нас не ўздымалася, а гною на палі летась вывезена ўсяго 570 тон. Вы дзівіліся, што кожнае лета на калгасных палетках гойдаліся кволыя каласкі жыта, ячменю, пшаніцы. А што-ж тут дзіўнага?..

Доўга гаварыла тады Алена Яўгеньеўна. Ёй хацелася выкласці душу сваю, і яна сказала шчырую праўду:

— Вось, таварышы, справа якая. Цяжка, але нічога не зробіш. Упартасць патрэбна. Інакш усе нашы планы пустым словам абярнуцца. А ці-ж мы гэтага хочам?

Словы агранома непрыкметна западалі ў сьвядомасць людзей, будзілі ў іх новыя думкі, пачуцці. Брыгадзір першай паляводчай брыгады Казімір Яроцкі неяк прызнаваўся аграному:

— Справядліва вы сказалі, Алена Яўгеньеўна. Цяжкавата нам будзе. Ну і што-ж... Дрэнны той гаспадар, што шукае лёгкіх шляхоў.

І ў калгасе не спыніліся работы. Праўленне згадзілася з аграномам, што трэба ўзараць зябліва пад увесь яравы клін. Дзень і ноч працавалі механізатары. Надзея Бур'як — брыгадзір трактарнай брыгады — не раз прыходзіла да агранома за парадай. На

якую глыбіню араць пад цукровыя буракі, ці абавязкова патрэбны перадплужнік, а ці нельга будзе агарод пакінуць на вясну? Алена Яўгеньеўна не толькі давала парады, але і сама часцей усяго бывала ў полі, паказвала, як трэба весці зяблівае ворыва. Пад цукровыя буракі пласт узаралі на глыбіню 30 сантыметраў.

— Толькі такое зябліва забяспечыць нам добры ўраджай, — гаварыла аграном.

Да сёлетняга года ў калгасе амаль не было гародных культур. Сеялі сям-там крыху гуркоў, капусты, цыбулі. Але і гэтая дробязь ледзь-ледзь расла. Гародніну не ў пару садзілі, абыйма даглядалі.

— Дзе-ж той парадак у нас? — пыталася Алена Яўгеньеўна. — Калгас знаходзіцца ў чатырох кіламетрах ад абласнога цэнтра і не садзіць ні капусты, ні памідораў, ні морквы, ні гуркоў. Гэтак-жа мы трацім сотні тысяч рублёў прыбытку, а рабочыя Гродна вясной і ўлетку адчуваюць нястачу гародніны. Ды і самім калгаснікам прадукты гэтыя вельмі патрэбны.

Праўленне калгаса прыслухалася да парады агранома і рашыла адвесці пад агарод 10 гектараў лепшай нізіннай зямлі, каб ужо ў наступным годзе ад продажу толькі гародніны атрымаць не менш 150 тысяч рублёў.

У калгасе зусім не было парніковых рам, а вясной іх будзе 100 штук. Гэта, вядома, мала, вельмі мала. Але важна зрабіць першы крок, набраць разгон, і тады справа пойдзе больш хуткімі тэмпамі. Падобралі ўжо і спрактыкаванага гародніка Аляксея Шахнюка.

З прыходам агранома на пастаянную работу ў калгасе нібы павеяла нечым свежым. Людзі загаварылі аб новых справах, з'явіліся цікавыя думкі. Усім вядома, што без угнаення палёў няма чаго і думаць аб высокіх ураджаях. Але дзе яго столькі набраць, каб хапіла і пад бульбу, і пад ячмень, і пад пшаніцу.

— Захочам — возьмем, — сказала Алена Яўгеньеўна. — У нас ёсць рэзервы.

І па яе ініцыятыве калгас заключыў ужо дагавор з гродзенскай горсанканторай, якая абавязалася да вясны будучага года вывезці на палі калгаса імя Гастэлы 500 цыстэрнаў фекалія. Аграном думае зараз і аб тым, каб арганізаваць нарыхтоўку торфу, знайсці іншыя крыніцы накіплення ўгнаенняў.

Ды хіба толькі гэта? Спрадвеку ляжалі на палях каменні. Нібы волаты якія, ураслі яны ў зямлю. Здавалася, не было той сілы, што магла-б крануць іх з месца. Колькі бяды нажыліся трактарысты, колькі паламалі плугоў, культыватараў...

І ад гэтай справы Алена Яўгеньеўна не засталася ўбаку. Яна расказала, як з дапамогай трактараў і жалезных тросаў можна сцягнуць каменні на ўскрай палёў. Механізатары дружна ўзяліся за работу. Не прайшло і трох тыдняў, як было ачышчана больш 30 гектараў ворыва.

Многа іншых дум і турбот у калгаснага агранома. Яна вывучае ўжо асаблівасці тутэйшых глеб, плануе хутчэйшае ўвядзенне травапольных севазваротаў. Трэба наладзіць работу аграэхнічных курсаў, дагледзець, як захоўваецца насенне. Аб усім клапаціцца Алена Яўгеньеўна. Гэтыя турботы напоўнілі жыццё агранома новым, цікавым зместам. І хоць цяжка прыходзіцца, але на душы неяк асабліва светла і хораша.

Зямля... Родная, блізкая, свая... Як часта думае аб гэтым Алена Федаровіч. Выйдзе яна часам на ўзгорак, што недалёка ад вёскі Грандзічы, глядзіць навокал і любуецца бяскрайняй шырынёй калгасных палёў. І неяк мацней пачынае біцца яе сэрца. Як хораша быць тут, на прэрднім краі вялікай бітвы за ўраджай, за хараство зямлі, за тое, каб яна прыносіла савецкаму чалавеку свае багатыя дары!

Я. СІНЕВІЧ.

Гродзенскі раён.

Знатнымі людзьмі Балгарыі сталі простыя працаўнікі. На здымку: Героі Соцыялістычнай Працы фабрыкі «Першае мая» — Златка Марынава, Атанаска Дзімітрава, Саўва Міхайлава, Елізавета Стэфанова, Янка Тодарава і Анка Пятрова.

Удзел балгарскіх жанчын у будаўніцтве соцыялізма

МЫ не можам гаварыць пра змены ў жыцці балгарскіх жанчын па-за сувяззю з вялікім Савецкім Саюзам, з яго барацьбой за пабудову соцыялізма і камунізма, за ўмацаванне лагера міру і забяспечанне мірнага існавання народаў усяго свету.

Поспехі нашай краіны звязаны з велізарнай і бескарыслівай дапамогай вялікага Савецкага Саюза. Ён аказвае нам не толькі матэрыяльную, але і пастаянную дапамогу сваім вопытам, вопытам першай у свеце дзяржавы, якая дала шчаслівае і мірнае жыццё ўсім жанчынам, забяспечыла шчаслівае дзяцінства ўсім сваім дзецям.

Мы не можам гаварыць пра нашы поспехі, не падкрэсліўшы велізарную дапамогу, якую аказвае нам вялікая Камуністычная партыя Савецкага Саюза. На яе гісторыі і вопыце вучацца ўсе камуністычныя партыі, якія актыўна змагаюцца за пабудову соцыялізма, рабочыя партыі ўсяго свету, якія змагаюцца за правы працоўных, за абарону міру. Перамога Савецкага Саюза — гэта гарантыя нашага мірнага і творчага жыцця!

Да 9 верасня 1944 года балгарскія жанчыны попелі з усім народам змагаліся за свабоду сваёй радзімы. З іх радоў вышлі такія гераіні як Ліліяна Дзімітрава, Іярданка Чанкава і тысячы іншых, якія аддалі жыццё за свабоду свайго народа.

Пасля 9 верасня 1944 года, калі працоўны народ, які змагаўся

супроць фашызма і з дапамогай вялікай Савецкай Арміі разграміў яго, стварыў сваю народную ўладу, жанчыны Балгарыі ўключыліся ў будаўніцтва эканамічнага, палітычнага і культурнага жыцця краіны. Яны актыўна працуюць у прамысловасці, сельскай гаспадарцы, вучацца, займаюць адміністрацыйныя пасты.

У сваёй рабоце нашы жанчыны заўсёды выкарыстоўваюць велізарны вопыт савецкіх сябровак. Акружаныя цёплымі клопатамі Балгарскай Камуністычнай партыі і народнай улады, растуць новыя жанчыны — перадавыя работніцы, лаўрэаты Дзімітраўскай прэміі, Героі Соцыялістычнай Працы.

Шырока вядомы сярод нашага рабочага класа лаўрэаты Дзімітраўскай прэміі Елена Герасімава — знатная прадзільшчыца, Гіда Андрэева — ткачыха, Ірына Баянава, Ольга Сімава.

Усёй краіне вядомы Героі Соцыялістычнай Працы Арша Ціхамірава, Бажана Златанова, Тошка Петрова, Ольга Александрова, Атанаска Дзімітрава.

У нас зараз ужо нярэдка выпадакі, калі жанчына, як Анастасія Влкова, са звычайнай работніцы вырастае да адказнага дзяржаўнага кіраўніка.

Страціўшы з малых год бацькоў, якія былі рабочымі, Влкова сама стала работніцай. Працавала прыслугай у багатай сям'і і адначасова вучылася. Больш пяці год правяла

ў турме за свае перадавыя палітычныя погляды і абарону інтарэсаў працоўных. У 1937 годзе, адразу-ж пасля выхаду з турмы, пачала настаўнічаць. Паследавалася фашысцкай паліцыяй і пайшла ў партызаны. Пасля 9 верасня 1944 г. адразу актыўна ўключылася ў грамадскае жыццё і зараз з'яўляецца членам прэзідыума Народнага схода.

З асяроддзя рабочага класа ў нас растуць выдатныя маладыя кадры. На інжынераў вучацца ткачыхі Маруся Тодарава, Ольга Найдзенава і многія іншыя.

Наш народны ўрад і партыя прадставілі жанчынам магчымасць развіваць свае здольнасці.

Калінка Праданава была раней хатняй работніцай. Галеча, голад і хваробы былі-б яе спадарожнікамі да самай смерці. Гэтая гордая і здольная дзяўчына адразу-ж пасля 9 верасня актыўна ўключылася ў работу на жывёлагадоўчай ферме свайго Працоўнага кааператывага земляробчага саюза (ПКЗС). У 1949 г. была накіравана ў школу брыгадзіраў, дзе вучылася выдатна. Зараз партыя і ўрад вылучылі Калінку Праданаву на пост члена Савета па ПКЗС пры Совеце Міністраў.

Асабліва клапацяцца партыя і ўрад аб ўмацаванні нашай сельскай гаспадаркі. На кіруючую работу ў ПКЗС накіроўваюцца нашы працоўныя сялянкі. Балгарскія сялянкі, пераймаючы вопыт савецкіх калгаснікаў, дасягаюць усё новых

поспехаў у галіне земляробства і жывёлагадоўлі. Штогод расце колькасць жанчын, якія працуюць звеннявымі, брыгадзірамі, членамі сельскагаспадарчых саветаў, старшынямі ПКЗС, лаўрэатаў Дзімітраўскай прэміі.

Вядомы жанчыны — Гераіні Соцыялістычнай Працы. Так, напрыклад, Донка Панайотава, якая атрымала рэкордны ўраджай у палыводстве, Здраўка Кавачова, якая сабрала рэкордны ўраджай яблыкаў, Понка Алмаджва, Марыйка Ангелава. Выдатна працуюць маладыя трактарысткі і камбайнеркі. Яны заслужана носяць ордэны за дасягнутыя поспехі.

Многа жанчын займае адказныя партыйныя і адміністрацыйныя пасты. У нас ёсць жанчына-міністр, жанчына — намеснік міністра, жанчыны — дырэктары прамысловых прадпрыемстваў.

У апошнія выбары народных саветаў 11 160 жанчын выбраны дэпутатамі, з іх 877 выбраны ў выканаўчыя камітэты.

Урачамі, акушоркамі, медыцынскімі сёстрамі працуюць тысячы жанчын. Сярод іх ёсць прафесары і дацэнты. У галіне народнай асветы працуе больш 28 000 жанчын.

Жанчыны смела ўключаюцца ў работу на транспарце. Праўда Іванава — першая жанчына-кантралёр, Недка Крысцева, Гіца Занкава — кіраўнікі руху.

Упершыню жанчыны Балгарыі працуюць у галіне гандлю. 1 300 жанчын з'яўляюцца кіраўнікамі магазінаў і кааперацыі. Жанчыны — лепшыя гандлёвыя работнікі: Цветана Георгіева, Мара Дзікава, Дзімітрына Джамбакава.

Жанчыны праяўляюць актыўнасць на культурным фронце, аб чым сведчаць нашы дасягненні ў галіне тэатральнага, музычнага і балетнага майстэрства, у галіне паэзіі і літаратуры.

За працоўныя поспехі больш 325 000 жанчын узнагароджана ордэнамі і медалямі.

У народнай Балгарыі праяўляюцца велізарныя клопаты аб маці і дзіцяці. Кодэкс аб працы забяспечвае маці матэрыяльную дапамогу. Жанчыны маюць магчымасць бясплатна карыстацца радзільным домам, дзіцячымі ўстановамі.

У Балгарыі працуе 27 піонерскіх дамоў. Акрамя 2 808 асноўных школ, адкрыта шмат вучылішчаў і тэхнікумаў. Партыя і ўрад клапацяцца аб арганізаваным летнім адпачынку дзяцей.

Балгарскія жанчыны памятаюць сваё бязрадаснае жыццё пад уціскам балгарскай буржуазіі і ў часы фашысцкага рабства і таму ўсімі сіламі змагаюцца за захаванне шчаслівага жыцця сваіх дзяцей.

У балгарскіх вышэйшых навучальных установах вучацца студэнты Карэі, Кітая, В'етнама, Румыніі, Чэхаславакіі і іншых краін. На здымку: група маладых албанак пасля заняткаў.

Балгарскія жанчыны не хочуць вайны. Яны праводзяць велізарную работу ў камітэтах міру, з чэсцю ўдзельнічаюць у Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын і разам з усімі жанчынамі свету змагаюцца за мір.

Свой патрыятызм, сваю доблесць і творчы энтузіязм працоўныя жанчыны Балгарыі, як і ўвесь балгарскі народ, прысвячаюць выключна справе міру, эканамічнаму

і культурнаму будаўніцтву сваёй краіны.

У імя нашых дзяцей, іх шчаслівай будучыні мы ўзводзім цудоўны будынак сацыялізма.

Праз часопіс «Работніца і сялянка» я пасылаю шчырае прывітанне жанчынам Савецкай Беларусі ад жанчын маёй радзімы.

Вера МАСКОВА

сакратар Ембольшага гарадскога камітэта Балгарскай Комуністычнай партыі.

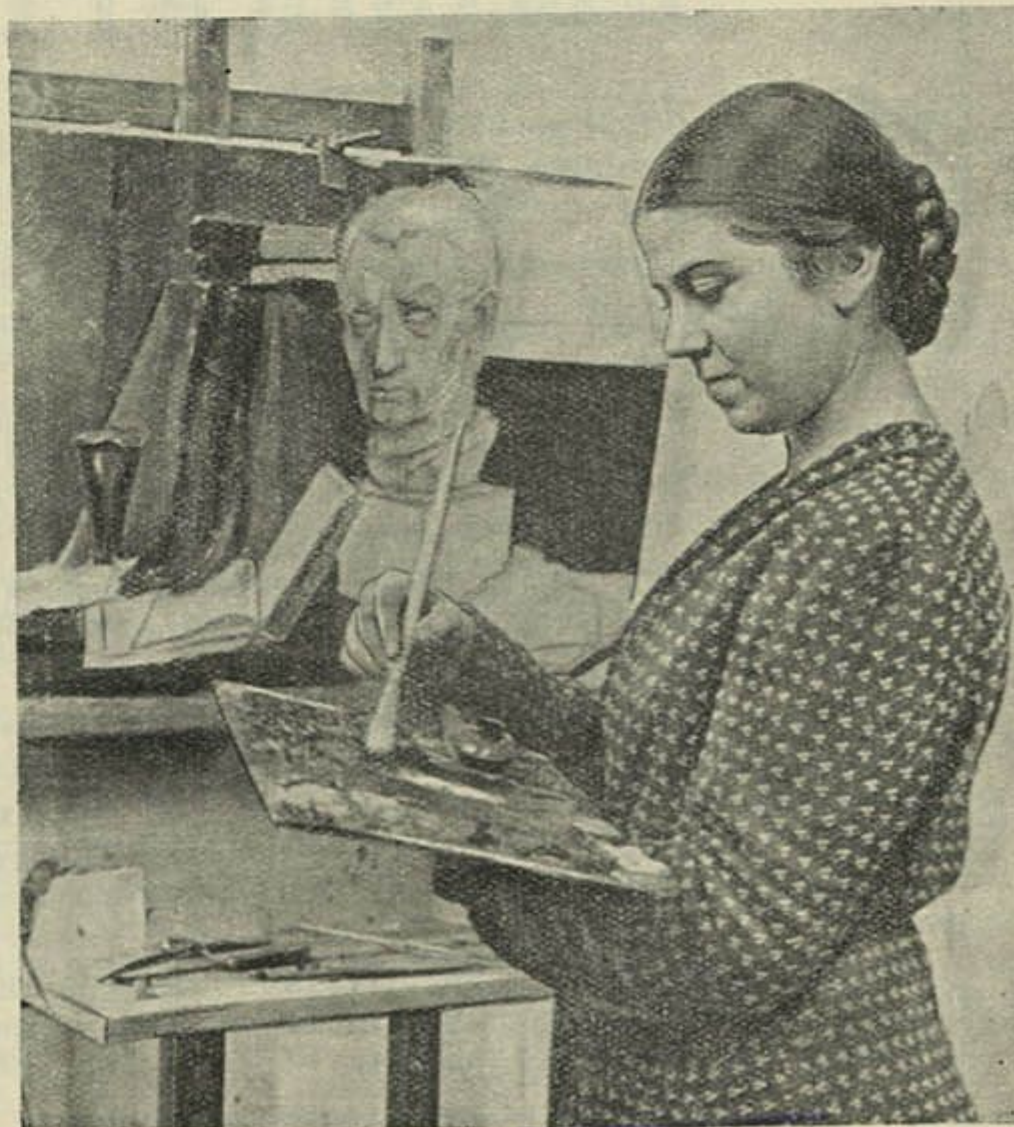
У Мінску пры Беларускам дзяржаўным тэатральным інстытуце адкрыт мастацкі факультэт з трыма спецыяльнасцямі: жывапісу, графікі і скульптуры.

Інстытут рыхтуе спецыялістаў з вышэйшай мастацкай адукацыяй.

На здымку: студэнтка І. Саковіч на занятках па жывапісу.

Фото

М. Лазарава.

Государственная
библиотека СССР
им. В. И. Ленина

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР настаўніца Глыбоцкай сярэдняй школы № 1 (Полацкая вобласць) Вольга Сяргееўна Власава нядоўна ўзнагароджана ордэнам Леніна.
На здымку: вучні вітаюць Вольгу Сяргееўну з высокай урадавай узнагародай.

Фото А. Гарэльчыка
(Фотахроніка БелТА).

ВЫСОКАРОДНАЯ ПРАЦА

ДОўГА не гасне вечарамі святло ў доме Мар'і Пруднікавай. Вось і сёння яна схілілася над шывткамі, акуратна выпраўляе іх, піша заўвагі, ставіць ацэнкі.

З радасным хваляваннем выводзіць настаўніца ў шывтку Фаіны Лушнікавай вялікую пяцёрку. Маладзец Фаіна, выдатніцай стала. А колькі давялося над ёю папрацаваць! Яна не ўпэўнена была ў сваіх сілах, пры адказах бянтэжылася, змаўкала. Не без гонару цяпер любуецца настаўніца акуратным шывткам: у яго-ж укладзена і яе скромная праца.

Раптам па твару настаўніцы прабягае лёгкі цень. Талік Ракоўскі практыкаванне выканаў правільна, але сказіў літары. Відаць, спяшаўся.

«Зрываецца яшчэ хлапчына, але толк з яго будзе», — думае настаўніца і намячае для Таліка дадатковае заданне па чыстапісанню. Яна ўспамінае, што гаварылі пра Таліка настаўнікі, якія ведалі хлопчыка: «Не, ён непапраўны. У першым класе лішні год прабаўтаўся. Тое-ж будзе і сёлета».

Але інакш думала Мар'я Маркаўна, калі пачынала работу з другім класам. Яна загадзя наведла маці Таліка (бацька загінуў на фронце), дала ёй парады.

Аднак, калі пачаліся заняткі, Талік заявіў:

— Не пайду я ў школу...

— Чаму? Хіба цябе ў школе крыўдзяць?

— Не ўмею вучыцца, не перайду ў трэці клас...

— Ты можаш вучыцца і нават на выдатна, — сказала Мар'я Маркаўна. — Ты-ж здольны. Я табе заўсёды дапамагу.

І настаўніца дабілася свайго. Толя прышоў у клас. Ён шумеў, сваволіў на ўроку. Настаўніца не выпускала яго з поля зроку. Задавала яму больш пытанняў, часцей выклікала да дошкі. Спачатку ў хлопчыка справа ішла туга. То чытанне не падрыхтуе, то практыкаванне аб'як зробіць, то не рашыць задачу. Мар'я Маркаўна часта заставалася пасля заняткаў, каб ён мог разабрацца ў задачы, выканаць практыкаванне. Дапамагала і дома. Хлопчык стаў прыкметна выпраўляцца. Вось атрымаў чацвёрку па чытанню, вось справіўся з задачай. А нядоўна перажыў вялікую радасць: у яго дзённіку з'явілася першая пяцёрка.

...Сорак два гады працуе народная настаўніца Мар'я Маркаўна Пруднікава. Праз яе рукі прайшлі сотні вучняў. Яна выходзіла ў іх поўнацэнныя якасці сапраўднага чалавека: упартасць у працы, веру ў свае сілы, настойлівасць, любоў да Радзімы, да роднай савецкай улады. І куды-б ні закінула праца яе выхаванцаў, яны не забываюць сваю першую настаўніцу. Мар'і Маркаўне часта пішуць яе любімыя вучні: Міхаіл Радзько — падпалкоўнік, слухач ваеннай

акадэміі імя Сталіна, інжынеры Даша Ханіна і Пётр Башкін, аграном Ніна Пракаповіч, урач Сара Біргер. А Люся Крычаўцова пайшла па слядах Мар'і Маркаўны — яна настаўніца.

Радуюцца Мар'я Маркаўна поспехамі сваіх выхаванцаў. Для савецкай моладзі шырока расчынены дзверы ў навуку. Зусім у іншых умовах прышлося ёй пачынаць працоўнае жыццё. З велізарнымі цяжкасцямі скончыла вышэйшае пачатковае вучылішча, а затым двухгадовыя настаўніцкія курсы.

Пры царскай уладзе хто толькі ні здэкаваўся над народным настаўнікам: і поп, і валасны стараста, і ўраднік. Пазнала гэтыя здзекі і Пруднікава. Калі яна вышла замуж за настаўніка суседняй школы, маладжонам на працягу некалькіх год не дазвалялі жыць разам...

Толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі Мар'я Маркаўна пазнала сапраўднае шчасце жыцця і творчай працы.

Сваёй самаадданай працай тав. Пруднікава заваявала заслужаны аўтарытэт сярод педагогічнай грамадскасці і працоўных рэспублікі.

...1936 год. 5 снежня. Гэты дзень назаўсёды застаўся ў памяці Мар'і Маркаўны. Як лепшую дачку, беларускі народ паслаў яе на Надзвычайны VIII з'езд Саветаў. Хіба магла яна ў жудасных умовах царызма марыць аб такім шчасці?

У тыя дні Мар'я Маркаўна пісала сваім вучням і таварышам па рабоце:

«Даклад І. В. Сталіна — гэтая песня перамогшага сацыялізма, гэты заклік да радаснай творчай працы — на ўсё жыццё застаўся ў маім сэрцы».

Маладыя агенчыкі загараюцца ў яе вачах, калі яна ўспамінае пра свой удзел у рабоце рэдакцыйнай камісіі па выпрацоўцы канчатковага тэксту Канстытуцыі СССР.

На з'ездзе Мар'я Маркаўна сустрэлася і гутарыла з Крупскай. Надзежда Канстанцінаўна цікавілася яе жыццём, работай, пытала, што рысуюць вучні, аб чым спяваюць, у якіх гуртках займаюцца. Нарэшце абняла Мар'ю Маркаўну і пацалавала, сказаўшы:

— Дзякуй за дзяцей!

Мар'я Маркаўна — сапраўдны майстар работы ў пачатковай школе, дзе закладаюцца асновы ведаў і навыкаў. Яна да дробязі прадумвае кожны ўрок, падбірае дадатковую літаратуру, наглядныя дапаможнікі, піша разгорнуты план. Урокі ў яе заўсёды праходзяць жыва, змястоўна. З кожным годам яна знаходзіць усё больш эфектыўныя прыёмы і метады. Чулыя адносіны да дзяцей, высокая патрабавальнасць да сябе, няспыннае самаўдасканаленне — характэрныя якасці гэтага спрактыкаванага педагога, у якога ніколі не бывае другагоднікаў.

На ўроках тав. Пруднікавай праходзяць практыку вучні педвучылішча, вучацца педагогічнаму майстэрству настаўнікі суседніх школ. Яна кіруе метадычным аб'яднаннем пры горпедкабінеце, піша даклады аб сваёй рабоце, выступае з лекцыямі перад працоўнымі.

Савецкі ўрад узнагародзіў Мар'ю Маркаўну Пруднікаву ордэнам Леніна, медалямі. Ёй прысвоена пачэснае званне заслужанай настаўніцы школы БССР.

Усім сваім ідэйна-палітычным ростам, сваёй дзейнасцю, шчасцем свабоднай творчай працы Мар'я Маркаўна абавязана савецкай уладзе, роднай Комуністычнай партыі.

В. ЗОРЫН.

Эдзі АГНЯЦВЕТ

ТВАЯ НАСТАЎНИЦА

(Урывак з новай паэмы для дзяцей «Будзем сябраваць!»)

Яна стаіць перад табой —
Спакойная жанчына,
З ледзь-ледзь прыкметнай сівізнай
І строгімі вачыма.

Яна — твой першы капітан.
Напрамак верны маеш —
То Волга-Дон,

то акіян

Ты з ёю
адкрываеш.

Яна — твой казачнік, паэт.
І ты, як быццам, першы
Уваходзіш у прасторны свет
Былін,
паэм
і вершаў.

А лічбы пад яе рукой —
Разумныя,

жывыя!

Яны становяцца у строй,
Як сябры баявыя.

Яна спачатку —
з года ў год —

Ідзе з табой, таварыш,
І знае сэнс тваіх турбот,
І чуе, як ты марыш.
І любіш ты,

як ён,
як я,

Жанчыну ў строгім плаці.
Яна настаўніца твая,
Твая другая маці.

Калі-б у школьным доме тым
Сабраць яе пітомцаў, —
То месца-б не хапіла ўсім:
Яны-б ішлі бясконца.

Паднёс-бы лепшыя плады
Мічурынец вядомы,
Падаў-бы зодчы малады
Праект жылога дома.

Прынёс-бы зерне аграном
Нябачанай пшаніцы;
Скрыпач сыграў-бы з пачуццём
Мелодыю на скрыпцы.

... А ёсць такія, што прыйсці
Сюды не могуць болей.
Яны аддалі ўсё ў жыцці,
Каб ты
вучыўся ў школе.

* * *

Галіна Паўлаўна да нас
Прыходзіць з прапановай:
— Запісвай словы ў свой запас,
Прыслухайся да слова:

Яно — у шолыху лясным,
Яно — у срэбры хвалі.

То —
спеў калоссяў чутны ў ім,
То — звон адменнай сталі.

А то — яно грыміць, як гром,
А то — шуміць травой,
То — на сцягу гарыць агнём —
Кіпчае, жывое.
Мой дружа,

станеш багацей
Ты з кожным новым словам!
... І вось над сшыткамі ніжэй
Схіляюцца галовы.

Галіна Паўлаўна на іх
Усё глядзіць ласкава,
Здаецца, абняла-б усіх:
Віхрастых, кучаравых,
І русых, і чарнявых.
Адным касічкам,

пэўна, бор

Пазычыў медны колер!
З другімі — ільняны прастор
Зліваўся ўлетку ў полі.
А вось
Задзірысты віхор —
Сярдзіты, як ніколі.

Галіна Паўлаўна стаіць
І сказ дыктуе новы.
То — сталлю чыстаю звiнiць,
То сонцам свеціць слова.

Творчы рост

Л. Давідэнка ў балете «Аповесць пра каханне» В. Залатарова.
Фото І. Салавейчыка

В АЛЕКТЫЎ Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета рыхтуецца адзначыць 20-годдзе свайго творчага шляху. Гэтая дата з'явіцца святам для музычнай і тэатральнай грамадскасці рэспублікі. Увесь беларускі народ будзе вітаць свайго юбіляра — Тэатр оперы і балета, які стаў з першых дзён сваёй дзейнасці ачагом музычна-тэатральнага мастацтва на Беларусі.

У рэпертуар тэатра трывала ўвайшла руская оперная і балетная класіка (Барадзін, Чайкоўскі, Рымскі-Корсакаў). Калектыў паступова ўключаў у яго і лепшыя оперы замежных кампазітараў (Бізэ, Вердзі, Расіні, Пучыні). Пастаўлены таксама творы савецкіх кампазітараў (І. Дзярэжынскага, Б. Асаф'ева, Р. Гліэра). Да ліку творчых дасягненняў тэатра трэба аднесці пастаноўку опер кампазітараў брацкіх славянскіх народаў («Праданая нявеста» Б. Сметаны, «Страшны двор» С. Манюшкі).

Тэатр стварыў беларускія нацыянальныя оперы і балетныя спектаклі: «У пушчах Палесся» А. Багатырова, «Міхась Падгорны» і «Дзяўчына з Палесся» Е. Цікоцкага, «Салавей» Крошнера, «Князь-Возера» і «Аповесць пра каханне» В. Залатарова, «Кастусь Каліноўскі» Д. Лукаса.

У сценах тэатра вырасла група выдатных майстроў вакальнага і харэаграфічнага мастацтва. Лепшым з іх,

гордасцю тэатра, з'яўляецца народная артыстка СССР і БССР Ларыса Пампееўна Александроўская. Яна стварыла рад выдатных жаночых партрэтаў-вобразаў: Яраслаўны ў «Князю Ігару», Аксінні ў «Ціхім Доне», Кармэн у аднайменнай оперы Бізэ, Любашы ў «Царскай нявесце», Марысі ў «Міхасю Падгорным», Алесі ў «Дзяўчыне з Палесся». Уладальніца вялікага па дыяпазону і выключна прыгожага па тэмбру голасу, надзеленая выдатным драматычным талентам, Ларыса Пампееўна Александроўская вылучылася ў рад лепшых артыстак Савецкага Саюза.

Вядучае месца ў развіцці беларускай харэаграфіі займае народная артыстка БССР Аляксандра Васільеўна Нікалаева. Прайшоўшы з тэатрам 20-гадовы творчы шлях, Аляксандра Васільеўна стварыла нямала яркіх і надоўга запамінаючыхся вобразаў у балетных спектаклях. Яе Адэта ў «Лебядзіным возеры» падкупляе глыбінёй першага, але моцнага пачуцця кахання; Тао-Хоа ў «Чырвоным маку» — шчырасцю і прафесіянальным майстэрствам. Але асабліва блізка нам Нікалаева ў вобразах, створаных у беларускіх балетах, — Зоські ў «Салаўі» і Надзейкі ў «Князь-Возера».

Народная артыстка БССР Рыта Веніямінаўна Млодэк — у Тэатры оперы

і балета з часу яго стварэння. Але яе незвычайна прыгожы і моцны голас гучыць свежа і молада. Стыхія Рыты Веніямінаўны — раскрыццё глыбокіх псіхалагічных перажыванняў тэраінь опер Чайкоўскага: Тацяны ў «Еўгеніі Онегіне», Лізы ў «Пікавай даме», Марыі ў «Мазепе».

Жывуць у памяці яркія вобразы Батэрфляй у оперы «Чыё-Чыё-Сан», Наталлі ў «Ціхім Доне», Мікаэлы ў «Кармэн», створаныя народнай артысткай БССР Верай Міхайлаўнай Мальковай, цяпер вылучанай мастацкім кіраўніком Беларускай дзяржаўнай эстрады.

Апошнія гады тэатр шырока адчыніў дзверы маладым таленавітым артыстам. Кіраўніцтва, майстры сцэны і ўвесь калектыў тэатра з вялікай увагай збіраюць і беражліва вырошчваюць маладыя сілы. Ім смела даручаюцца адказныя партыі.

Пра таленавітую моладзь Беларускага тэатра оперы і балета хочацца сказаць некалькі шырэй. Першы выканаўца партыі Алесі ў оперы Е. Цікоцкага «Дзяўчына з Палесся» — маладая спявачка Раіса Асіпенка. Яна пачала свой шлях з удзелу ў школьнай мастацкай самадзейнасці, затым у чыгуначным клубе імя Леніна ў Гомелі. У 1945 г. Раіса Асіпенка з'яўляецца ўдзельніцай рэспубліканскага агляду

Т. Ніжнікава ў ролі Разіны і народны артыст СССР І. Казлоўскі ў ролі Альмавівы ў оперы «Севільскі цырульнік» Расіні.

Народная артистка СССР і БССР Л. Александровская ў ролі Кармэн у аднайменнай оперы Бізэ.

самадзейнасці ў г. Мінску. У тым-жа годзе яна едзе на ўсесаюзны агляд самадзейнасці ў Маскву. Тут у яе нараджаецца і мацнее думка аб сур'ёзных занятках вакалам. Яна паступае ў Беларускаю дзяржаўную кансерваторыю. Прыгожы голас, роўны па гучанню ва ўсіх рэгістрах, уменне свабодна трымацца на сцэне робяць Раю Асіпенка прыкметнай у тэатры. У 1947 годзе ёй даручаецца першая самастойная і адказная работа над партыяй Ольгі ў оперы «Еўгеній Онегін». І вось перад намі паўстае падкупляючы сваёй шчырасцю і непасрэднасцю вобраз гарэзлівай Ольгі. У жніўні 1949 года ў складзе дэлегацыі савецкай моладзі Р. Асіпенка едзе ў Будапешт на Міжнародны фестываль і там прымае ўдзел у першым канцэрце маладых савецкіх выканаўцаў у оперным тэатры Будапешта.

У 1951 годзе ў г. Архангельску Раіса ўпершыню спявае партыю Вані ў оперы «Іван Сусанін» Глінкі. Для яе Асіпенка здолела знайсці новыя вакальныя інтанацыі, правільную выканаўчую манеру, простыя і шчырыя сцэнічныя паводзіны. Яна стварыла вобраз юната патрыёта, гатовата аддаць жыццё для выратавання зямлі рускай і свайго народа.

У «Дзяўчыне з Палесся» Раіса Асіпенка вырастае ў асноўную тэраію оперы — Алесю. Зараз яна працуе над партыяй Улі Громавай у оперы «Малая твардыя».

У сакавіку 1952 года ў Мінску на аглядзе творчасці моладзі асабліва за-

помніўся мінскаму гледачу вобраз Джыльды з оперы «Рыгалето» ў выкананні Тамары Ніжнікавай.

Выхаванка выдатнага педагога, заслужанага дзеяча мастацтваў РСФСР прафесара М. В. Владзіміравай Тамара Ніжнікава ў першай сваёй вялікай і віртуознай партыі Джыльды парадвала выдатнай вакальнай тэхнікай, музычнасцю, незвычайна мяккага тэмбру голасам.

Шлях Тамары Ніжнікавай на сцэну Беларускага опернага тэатра пачаўся са школьнага гуртка мастацкай сама-

дзейнасці ў Куйбышэве. Вяеной 1941 года Тамара скончыла Куйбышэўскую музычную сямігодку з пахвальнай граматай. У пачатку Айчынай вайны пры паступленні ў школу эстраднага мастацтва Тамара звярнула на сябе ўвагу народнай артысткі РСФСР М. Максакавай. Даўшы некалькі ўрокаў пачынаючай спявачцы, яна наштурхнула Тамару на думку аб сур'ёзных занятках вакалам. У 1943 годзе Ніжнікава едзе ў Маскву і паступае ў кансерваторыю. З 3-га курса яна ўдастойваецца Сталінскай стыпендыі і з адзнакай заканчвае вучобу.

За тры месяцы работы ў Беларускім тэатры оперы і балета Тамара здолела паспяхова выступіць у партыі Разіны ў оперы «Севільскі цырульнік». Затым амаль на два гады яна едзе ў Албанскую Народную Рэспубліку.

Летам 1951 года вяртаецца ў Мінск. Работа над вобразам Ганны ў оперы польскага кампазітара С. Манюшкі «Страшны двор» змяняецца новымі партыямі — Джыльды ў «Рыгалето», а затым Лакмэ ў аднайменнай оперы Дэліба.

Тамара Ніжнікава заваявала сімпатыю гледача не толькі ў оперы, але і як канцэртная спявачка.

Для нашага выдатнага часу звычайна біяграфія маладой балерыны Лідзіі Ражэнавай. Дачка рабочага слесара, яна пачала танцаваць з таго часу, як памятае сябе. Пачуўшы танцавальную музыку, пачынала фантазіраваць, сама прыдумвала танцы, з якімі выступала на шматлікіх школьных вечарах.

Вялікай радасцю былі для юнай Лідыі яе першыя сур'ёзныя заняткі балетам у ДOME мастацкага выхавання дзяцей Кіраўскага раёна Масквы.

Народная артистка БССР. А. Нікалаева ў ролі Надзейкі ў балете «Князь Воезера» В. Залатарова.

В. Крыкава ў ролі Зарэмы ў балете «Бахчысарайскі фантан» Б. Асаф'ева.

У пачатку Айчыннай вайны Ліда ідзе працаваць бракаўшчыцай на адзін з маскоўскіх заводаў. Тут яна выступае на вечарах рабочай мастацкай самадзейнасці. Маладую таленавітую выканаўцу завод накіроўвае вучыцца ў эксперыментальна-тэатральную студыю. У 1944 годзе са студыі Лідзія Ражэнава накіроўваецца ў харэаграфічнае вучылішча пры Вялікім тэатры Саюза ССР. У 1947 годзе Ражэнава прыязджае ў Мінск. Тут яна стварае рад вобразаў у балетных спектаклях (Надзеі ў «Князь-Возеры», Марыі ў «Бахчысарайскім фантане», Зоські ў «Салаўі», Адэты ў «Лебядзіным возеры», Ластачкі ў «Доктару Айбаліце» і інш.). У балете Чайкоўскага «Лебядзінае возера» Ражэнава раскрывае душу, унутраны свет дзяўчыны-лебедзя, з вобразам якой яна арганічна зжылася. У балете «Аповесць пра каханне» кампазітара Залатарова яна з вялікай жыццёвай праўдай стварае кранаючы вобраз простае сялянскай дзяўчыны, вернай свайму каханаму.

«З якім душэўным трэпетам і хваляваннем выконвала я ўпершыню партыю Марынкi. І з кожным спектаклем гэтае хваляванне не пакідае мяне. Мне вельмі дораг вобраз вернай і кахаючай Марынкi», — гаворыць Лідзія Ражэнава.

У трупі опернага тэатра з кансерваторскай парты прышла Тамара Шым-

ко. Толькі другі сезон працуе яна на сцэне, а ўжо стварыла запамінальныя вобразы Маргарыты ў «Фаусце», Іяланты ў аднайменнай оперы Чайкоўскага, Марфачкі ў «Дзяўчыне з Палесся», Елены ў «Лакмэ».

Тамара Шымко — таленавітая спявачка. Яна не перастае расці. Упарта працуючы над шліфоўкай дэталяў, знаходзіць яшчэ больш правільнае ўвасабленне вобраза Маргарыты ў спектаклях з удзелам народнага артыста СССР Казлоўскага ў ролі Фауста.

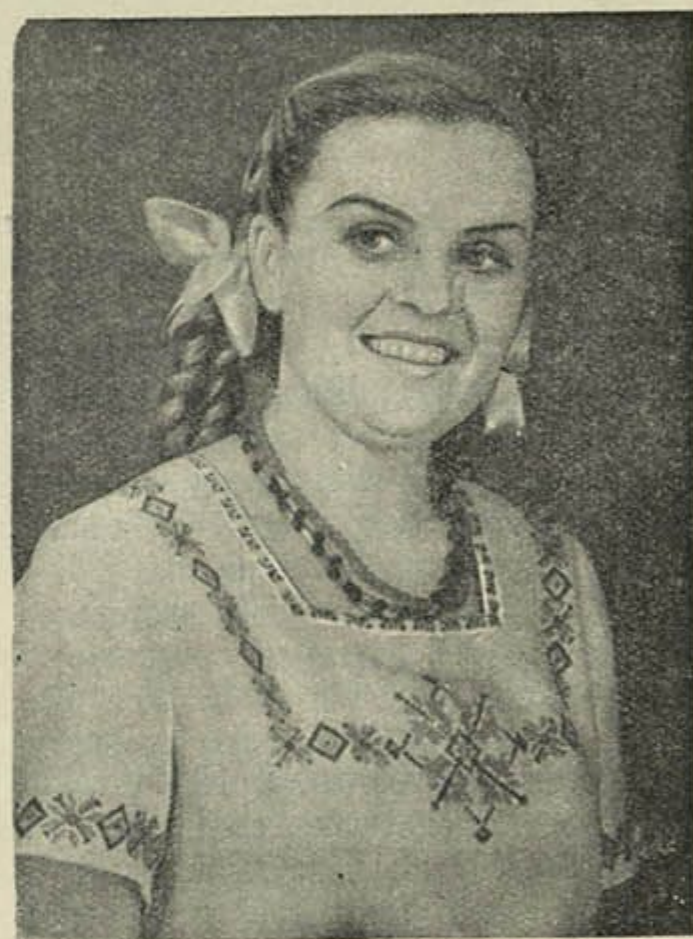
Новай вялікай выразнасцю напоўнен вобраз сляпой дзяўчыны Іяланты ў оперы Чайкоўскага. Удумлівая творчая работа над раскрыццём раду вобразаў прынесла Т. Шымко заслужаны поспех.

Можна было-б шмат расказаць аб

маладой спявачцы Клаўдзіі Кудрашовай, якая стварыла на сцэне тэатра выдатныя вобразы Ольгі («Еўгеній Онегін»), Алесі («Дзяўчына з Палесся»). Амнерыс («Аіда»); аб Тамары Пастунінай — выканаўцы вядучых партый Віалеты («Травіята»), Антаніды («Іван Сусанін»); аб тэмпераментнай балерыне Валянціне Крыкавай, аб балерынах Сямілетнікавай, Сінёвай і іншых таленавітых артыстках тэатра.

Совецкі тэатр адкрывае перад імі багацейшыя магчымасці творчага росту, удасканалення мастацкага і прафесіянальнага майстэрства. І ўсіх іх звязвае гарачае імкненне служыць справе развіцця савецкага мастацтва на карысць сваёй Радзімы і народа.

Н. ТАМАШОВА.

Р. Асіпенка ў ролі Алесі і Т. Шымко ў ролі Марфачкі ў оперы «Дзяўчына з Палесся» Е. Цікоцкага.

Л. Ражэнава ў «Шапеніяне» Шапена.

Перадавыя работніцы сумачнага цэха мінскай скургалантарэйнай фабрыкі імя Куйбышэва (злева направа): комсамолкі Антаніна і Валянціна Смірновы і старэйшая работніца фабрыкі Ядзвіга Крашэўская аглядаюць гатовую прадукцыю.
 Фото П. Наватарава
 (Фотахроніка БелТА).

У ЦЭХУ ЖАНОЧЫХ СУМАК

ГЛЯДЗІШ на стэнд, дзе выстаўлены жаночыя сумкі, і разбягаюцца вочы. Якіх толькі фасонаў і колераў тут няма! Вось новыя, толькі што асвоеныя спартыўныя сумачкі-чамаданчыкі. Яны прыгожыя з выгляду, невялікія і ў той-жа час змястоўныя. У такую сумку можна пакласці сьнеданне, з ёю можна паехаць у недалёкую камандыроўку, яна не замінае, нарэшце, і ў час звычайнай прагулкі. Прыцягвае ўвагу і другі фасон: зграбная, зробленая з адменным мастацкім густам карычневая сумка з прыгожым цісненнем і вузенькай светлай палоскай — нацыянальным беларускім арнаментом.

— Такую сумку можна насіць з любым гарнітурам і ў любую пару года, — задаволена кажа пакупніца, сярэдніх год жанчына. — Вось абрадуецца мая нявестка падарунку! У нас таксама ёсць прыгожыя сумкі, але такога фасону не стрэнеш...

Выяўляецца, што пакупніца ў Мінску праездом, а сама яна з Кіева.

Прыемна, што нашай беларускай сумкай будуць захапляцца ў суседняй сталіцы!

І пасля гэтага сумка зусім не здаецца дробязцю, сумка — неабходная для кожнай жанчыны рэч.

Гэтую думку, мусіць, падзяляюць і дзве маладыя дзяўчыны-сяброўкі ў аднолькавых блакітных берэтах. Адна з іх злёгка чырванее ад задавальнення і нешта паціху кажа другой. Тая таксама стрымана ўсміхаецца.

— А што-ж ты думала, можна ганарыцца...

Магло здарыцца, што гэтыя дзяўчаты самі працуюць на фабрыцы, дзе была зроблена сумка, якая так спадабалася пакупніцы-украінцы, а можа ім проста

прыемна, як прыемна і мне, за свае мінскія сумкі, за сваю фабрыку.

Гэты такі звычайны выпадак у ГУМ'е ўспомніўся мне, калі я прышла на мінскую скургалантарэйную фабрыку імя Куйбышэва.

— Як прыемна пачуць добрае слова пра сваю фабрыку, пра свой калектыў, — сказала старэйшая работніца фабрыкі Ядзвіга Дзянісаўна Крашэўская. Яна сяміразрадна і выконвае аперацыю вывараткі сумкі. У яе руках сумка набывае, так сказаць, свой сапраўдны «твар».

— Мне пяцьдзесят шэсць гадоў. Ужо я пенсіянерка. Дачакалася ўнука. Сын і нявестка не раз кажуць: «Сядзела-б ты, мама, дома, няньчылася-б з Эдзікам, і нам спакайней працавалася-б»... А я і кажу ім: «Я з трыццатага года працую на фабрыцы... У сорок чацвертым, як толькі выгналі фашыстаў, сюды першай прышла. Колькі маладых работніц за гэты час навучыла... І раптам вазьмі ды і кінь усё: фабрыку, калектыў — запішыся ў бабкі»...

Пры апошніх словах вясёлая ўсмішка ўпрыгожвае ясны твар Ядзвігі Дзянісаўны, і яе не па гадах жывыя вочы ўспыхваюць бадзёрым маладым бляскам.

— «Ды гэтак, кажу, я за адзін тыдзень без працы, ды без маіх дзяўчатак састаруся...» Часам, здаецца, і прыхварнеш, не маладзенькая-ж, а як прыду ў цэх — усю хваробу як рукой зніме... Бывае і наадварот: праскочыць часам брак, ці не дагледзіць якая з маладых нявопытных работніц што-небудзь і на табе — другі гатунак, на табе ўсяму цэху ганьба, непрыемнасць кожнай работніцы. Нашаму цэху ды партфельнаму ў трэцім квартале па загаду міністра

прамысловых тавараў шырокага спажывання СССР прысвоена званне цэхаў выдатнай якасці і фабрычны Пераходны чырвоны сцяг наш цэх, сумак, трымае... Вялікі гонар, але і адказнасць вялікая перад спажывателем.

І сапраўды вялікая.

34 фасоны жаночых сумак, скураных і са скурзаміянцеля, рыхтуюць за дзень дзве змены цэха. Работа на скургалантарэйных фабрыках галоўным чынам ручная. Усе самыя адказныя аперацыі тут выконваюць рукі. Трэба мець вялікі вопыт і добры густ, каб не пакінуць незаўважаным нязграбны рубчык, ці непатрэбную зморшчынку, каб не перадаць фарбы, не сапсаваць колер аддзелкі. Майстар цэха Доўнар Мар'я Феліцыянаўна — выдатны саставіцель фарбаў. Часам яна і лабараторыю «папраўляе» — састаўляе сама больш дасканалы колер. Яна-ж вынайшла і ўцёг для разгладжвання скуры і замяніцеля перад тым, як браць іх у вытворчасць. Гэта значна палепшыла якасць прадукцыі.

На фабрыку звычайна прыходзяць людзі без спецыяльнай падрыхтоўкі. Іх бяруць «на вывучку» старэйшыя вопытныя работніцы. Ім дапамагаюць асвойваць вытворчасць тэхвучоба і школа перадавікоў. Дзяўчынкі-падлеткі прыйшлі на фабрыку з дзетдома Смірновы Тоня і Валя. Усё ім тут было незнаёма, а праца здалася такой складанай. Думалі, ніколі не навучацца.

— А зараз Тоня і Валя — нашы лепшыя работніцы. І ў мяне яны вучыліся, і майстры груп, Кручкова і Доўнар, дапамагалі нямала. А зараз у Тоні ўжо самы высокі, дзевяты разрад — на індывідуальных сумках яна ў нас стаіць. А Валя сёмы мае — на састаўленні сумак працуе таксама выдатна ведае сваю аперацыю і ўжо сама новенькіх вучыць. Часам нават замяняе майстра. Абедзве вучацца ў вячэрняй школе. А мае вучні Салавей Галіна, Кіргет Лена кепскія хіба работніцы? У Мамедавай Мар'і двое дзяцей ужо, а яна не адстала ад дзяўчат ні ў чым. Здольныя мае дзяўчаты! І наогул у нас на фабрыцы моладзь такая актыўная і харошая, што здаецца, калі пісаць ужо ў газету ці часопіс, дык трэба пісаць аб усіх.

Ядзвіга Дзянісаўна гаворыць пра сваю здольную фабрычную моладзь з матчыным гонарам. Няцяжка паверыць, што сапраўды тут, на фабрыцы, ідуць ўногу з маладымі таварышамі, сама яна маладзее і забывае на гады.

У майстра цэха Румянцавай Ніны Фёдораўны — комсамольская група. 110—115 процантаў прадук-

цыі выдатнай якасці штомесяц — іншых паказчыкаў не ведаюць работніцы-комсамолкі. А калі часам здарыцца брак, бракер Ніна Гурыновіч зараз-жа ставіць аб ім пытанне на групавым комсамольскім сходзе.

Начальнік цэха Клаўдзія Іванаўна Магілеўцава расказвае:

— Мы стараемся дапамагаць таму, у каго часам не ладзіцца справа. І гэта лепш, чым усякае спаганне. У работніц ёсць стымул да працы, яны ведаюць, што фабрыка даражыць кожным чалавекам.

У мінулым годзе цэх атрымаў заданне даваць павышаныя нормы гатунковасці (замест 81 процанта 91,6 першага гатунку) і гэта здалася спачатку страшным для работніц. «Ці здолеем выцягнуць? Не заўсёды-ж сыравіну атрымліваем якасную».

І нічога, справіліся. Зараз цэх сумак дае 96 процантаў першага гатунку.

З'яўленне новага фасона было праблемай для работніц і нярэдка выклікала незадаволенасць: «Зноў трэба асвойваць новыя аперацыі...»

А зараз новы фасон — радасная падзея ў цэху. Нярэдка здараецца так, што мадэльер прыносіць, на яго думку, дасканалую мадэль. А работніцы калектыўна абмяркуюць яе і, глядзіш, знойдуць недахопы, унясуць свае прапановы. Мадэльер улічыць, і вынік заўсёды жаданы: цэх дае якасную прадукцыю.

Зараз прадукцыя другога гатунку ў цэху сумак — непрыемная падзея. А трэці гатунак — толькі выпадковасць.

Асабліва ўзмацнілася на фабрыцы барацьба за якасць і пашырэнне асартыменту пасля вядомай пастановы партыі і ўрада, у якой гаварылася, што кожнае прадпрыемства Міністэрства прамысловых тавараў шырокага спажывання СССР павінна даць як мага больш рознастайнай па асартыменту і лепшай па якасці прадукцыі.

На 77 мільёнаў рублёў павінна даць фабрыка ў 1954 годзе прадукцыі — на 7 мільёнаў рублёў больш, чым прадугледжана пяцігадовым планам.

Асабліва вялікі попыт на жаночыя і мужчынскія пальчаткі розных фасонаў. У наступным годзе фабрыка павялічыць іх выпуск удвая. Больш рознастайнымі будуць фасоны чамаданаў, гаспадарчых сумак, футляраў для акулераў і расчосак. Фабрыка ўжо асвоіла і хутка прыступіць да серыйнага выпуску багетных каробак — вельмі зручных невялікіх чамаданчыкаў, накіштальт спартыўных.

Цэх сумак па рознастайнасці асартыменту — самы адказны на фабрыцы. Ён вызначае яе асноўны профіль.

Е. НАТАЛЫНА

Выстаўка пвораў беларускіх мастакоў

ПА БАГАЦЦЮ тэматыкі і ўзроўню прафесіянальнага майстэрства выстаўка, прысвечаная 36 гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, намнога пераўзыходзіць усе папярэднія.

Радасна бачыць значныя творы, прысвечаныя гісторыі нашай магутнай Комуністычнай партыі.

Дасягненнем з'яўляецца карціна А. Шыбнёва «Ёсць такая партыя!». Мастаку асабліва ўдаўся вобраз Ільіча, які кідае палымяныя, знішчальныя словы

ў бок ворагаў рэвалюцыі — меншавікоў.

Запамінаецца карціна С. Лі і В. Цвірко «Пісьмо ад Леніна». Мастакі паказалі Сталіна ў Турханскай ссыльцы ў той момант, калі ён атрымаў пісьмо ад свайго настаўніка з далёкай Расіі.

Пачуццём эпохі, настроем суровых дзён грамадзянскай вайны прасякнута карціна Н. Воранава «Па даручэнню ленінскага ЦК РКП(б). 1919 год». У вобразе геніяльнага палкаводца Сталіна, якога партыя

паслала на Заходні фронт для ліквідацыі прарыву, мастаку ўдалося перадаць сабранасць, несакрушальную волю, сувязь з народам.

Прыцягвае ўвагу карціна Е. Зайцава «Да адраджэння», твор старэйшага мастака Беларусі В. Волкава «Мінск. 3 ліпеня 1944 года».

З работ пра гераізм і мужнасць, праяўленыя савецкімі людзьмі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, трэба адзначыць карціну Ю. Пучынскага «Партызаны ля раненай Рымы Шар-

шнёвай». Поўныя жалю, яны стаяць ля пасцелі паміраючай гераіні. Але на тварах іх мужнасць і суровасць, у постаці адчуваецца багатырская сіла. Верыш, што яны гатовы на подзвіг у любы момант. У гэтым галоўная вартасць карціны.

З любоўю паказаны гераічныя будні савецкага народа, яго стваральная праца.

Пераканаўча карціна Кліёнскага «Ля калгаснай насценнай газеты». Жывая натуральная кампазіцыя, назіральнасць,

уменне падабраць тыпаж адметны для маладога мастака.

Хочацца адзначыць работу Г. Бржэзоўскага «На родных палях», жанравыя карціны А. Гугеля «Шахматысты» і «Прыяцелі».

Маладая мастачка Р. Кудрэвіч з захапленнем стварае вобразы моладзі калгаснага сяла. У яе карціне «Ля плятня» паказана сялянская дзяўчына, якая, паставішы на зямлю ведры з вадой, спынілася адпачыць. Ад усёй яе фігуры вее здароўем і бадзёрасцю.

Беларускія мастакі імкнуцца раскрыць высокія душэўныя якасці савецкага чалавека, яго знешняе і ўнутранае характэрнае.

Дасягненнем з'яўляецца работа А. Шэўчэнкі «Партрэт заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Лапацінай», В. Сухаверхава «Партрэт стаханаўкі Курчыцкай», А. Заборава «Партрэт заслужанай артысткі БССР Ждановіч», З. Паўлоўскага «Партрэт народнага паэта БССР Я. Коласа», Г. Ізергіной «Піонерважатая».

З'явіліся, нарэшце, пейзажы, у якіх адчуваеш сапраўднае дыханне прыроды, веліч Радзімы, яе неабсяжныя прасторы, багацці.

Цудоўны два вячэрнія пейзажы мастачкі Г. Азгур. У іх пранікнёна перадаана ўрачыстая цішыня пры захадзе сонца.

Рысы эпічнай велічы ёсць у пейзажы В. Кудрэвіча «Лесаплаў на возеры Палек». Ад-

ным з лепшых на выстаўцы з'яўляецца пейзаж «Верасень» Н. Воранава.

На выстаўцы мала скульптурных і графічных работ.

Скульптар А. Бембель паказаў В. І. Леніна, які выступае з прамовай. З. Азгур прадставлены бюстамі Г. М. Маленкова і К. Е. Варашылава.

Выдзяляецца кампазіцыя А. Глебава «Новыя гарызонты», работа В. Козак «Мір», «Партрэт Шырмы» Робермана.

Глыбока змястоўны вобраз Салтыкова-Шчэдрына стварыў у сваёй скульптуры Селіханаў.

Натхнёны вобраз чалавека жалезнай волі, рыцара рэволюцыі адлюстраваны ў скульптуры Ф. Э. Дзержынскага работы Заспіцкага і Палейчука.

У графічным раздзеле адметны глыбінёй зместу серыя С. Раманава, прысвечаная партызанам Беларусі, ілюстрацыі Ткачовых да паэмы С. Шчыпачова «Паўлік Марозаў». Выразны акварэльныя работы Н. Галоўчанкі.

Вывучаючы жыццё, дапытліва ўглядаючыся ва ўсё новае, перадавое, павышаючы ўзровень свайго прафесіянальнага майстэрства, беларускія мастакі прыдуць да яшчэ большых дасягненняў, бо іх задача — «паказаць наш народ не толькі ў яго сённяшні дзень, але і зазірнуць у яго заўтрашні дзень, дапамагчы асвятляць пражэктарам шлях уперад» [А. Жданаў].

В. ЛЕЙТМАН.

Партрэт дзяўчыны.

Карціна П. Явіча.

Ля калгаснай насценнай газеты. Карціна М. Кліёнскага.

Падарункі Дзеда Мароза

Allegro ma non troppo con grazia

mf

Дзед Ма-роз нам прывёз па-да-рун-каў го-ры.
Пра-ма з ле-су поў-ны воз чыс-тых, яс-ных зо-рак.
Meno mosso e cantabile
І гараць пад Но-вы год зор-кі над кра-і-най,
А-свят-ля-юць ка-ра-год, пром-нем яр-кім, дзіў-ным
rit.
І баць-кі і мы бы-лі ка-ра-го-ду ра-ды, бо з Масквы, з Крэ-м.
Meno mosso e cantabile
-ля прышлі зор-кі к нам на свя-та. І гараць пад Но-вы год зоркі над кра-
Tempo I
- і - най, а-свят-ля-юць ка-ра-год промнем яр-кім, дзіў-ным.

ДЛЯ МАЛЕНЬКІХ ДА НОВАГОДНЯЙ ЕЛКІ

Словы А. Астапенкі

Дзед Мароз нам прывёз
Падарункаў горы.
Прама з лесу поўны воз
Чыстых, ясных зорак.

І гараць пад Новы год
Зоркі над краінай,
Асвятляюць карагод
Промнем яркім, дзіўным.

Музыка Д. Лукаса

І бацькі і мы былі
Карагду рады,
Бо з Масквы, з Крэмля прышлі
Зоркі к нам на свята.

І гараць пад Новы год
Зоркі над краінай,
Асвятляюць карагод,
Промнем яркім, дзіўным.

АБ КАНФЛІКТАХ З ДЗЕЦЬМІ

С. Ф. АЛІМАВА.

ЧАСТА можна чуць скаргі маці на дзіцячыя капрызы, на тое, што дзеці не слухаюцца, што даводзіцца зважаць на іх, сварыцца з імі і іншы раз караць іх.

Каб прымусіць дзяцей слухацца, паважаць старэйшых, бацькі прыбягаюць да рознастайных пакаранняў, часам нават да пабояў. Гэта значыць, што няправільнае выхаванне выклікала ў нейкай ступені непавагу да бацькоў і нежаданне лічыцца з іх патрабаваннямі. Бацькі прабуюць выпраўляць свае памылкі, бяруцца за перавыхаванне дзяцей шляхам пакаранняў.

Цяжкі і непрыемны працэс перавыхавання. Куды лягчэй не перавыхоўваць, а выхоўваць адразу. Тады не трэба будзе прыдумваць, як і чым пакараць дзіця, будучы зусім лішнія крыкі, пагрозы, пабоі. У сям'і ад дзяцей будзе толькі радасць.

Я — адна з многіх шчаслівых маці: выхавала двух дочак і двух сыноў, не прымяняючы ні крыку, ні пагроз, ні пабояў. Дзеці заўсёды з павагай адносіліся да мяне, я здолела выхаваць у іх непакісную ўпэўненасць у справядлівасці ўсіх маіх патрабаванняў. Дзеці выраслі, сталі поўнацэннымі савецкімі людзьмі. Двое з іх з чэсцю нясуць званне членаў Комуністычнай партыі. І мне здаецца нялішнім падзяліцца з маладымі маці сваім вопытам.

Адзін з «сакрэтаў поспеху» выхавання заключаецца ў тым, што трэба абавязкова разумець дзяцей, паспраўднаму паважаць іх, лічыцца з іх маленькімі інтарэсамі, быць з імі справядлівымі, — тады лёгка і радасна выхоўваць.

Пакаранні, пагрозы могуць прывучыць баязлівае дзіця толькі да крывадушнасці, да хітрыкаў, а простае і смелае дзіця падобныя меры толькі раззлуюць. Ні ў якога дзіцяці не выхаваць павагі да старэйшых пакараннямі і пагрозамі. Пры ацэнцы ўчынкаў дзіцяці трэба цвёрда памятаць, што дзеці вельмі рэдка робяць што-небудзь дрэннае на зло, а калі і робяць, то толькі ў адносінах да таго, хто страціў у нейкай меры іх павагу. Захаваць павагу дзяцей — значыць мець найлепшую магчымасць правільнага ўздзеяння на іх.

Хочацца прывесці некалькі выпадкаў, якія паказваюць, чаму часам у сям'і адбываюцца канфлікты паміж дзецьмі і бацькамі.

Мая ўнучка Ірачка (паўтара год) сядзіць у час абеду ў мамы на руках. Перад ёй у талерачцы суп. Каб падсунуць яго бліжэй да сябе, яна не просіць маму, а нялоўкім рыўком штурхае талерку і аблівае супам і спадніцу мамы і штаны таты, які сядзіць побач. Бацькі абураны. Ірачку маці скідае з каленяў, шлёпае, дзяўчынка, вядома, плача, а раззлаваныя бацькі яшчэ доўга не могуць супакойцца. Слоў няма, крыўдна, што касцюмы сапсаваны, але хто-ж вінаваты? Ірачка не вінавата: у яе законнае імкненне здаровага дзіцяці да самастойных рухаў, але яна яшчэ не навучылася суразмяраць іх. Не вінавата яна і ў тым, што маці замест таго, каб пасадзіць дзіця на крэсла і даць магчымасць самастойна есці, пасадзіла яе ў нязручнай позе да сябе на калені. Тым часам лёгка было ўнікнуць непрыемнасцей і ўжо ў кожным разе не трэба было шлёпаць дзіця, — гэта-ж неразумна, несправядліва.

... Мама адзела новы касцюмчык чатырохгадоваму Бору, і ён пайшоў на вуліцу гуляць са сваімі сябрамі. А на вуліцы пасля дажджу — лужы, і сябры, задраўшы штонікі і распрануўшыся, пускаюць ло-

дачкі. Бора забыў пра наказ мамы не пэцкацца, набраў па прыкладу сяброў цэлую ахапку мокрых шчэпак і адкрыў «навігацыю». Шчэпкі імкліва плывуць, але часам натыкаюцца на мелі. Бора бясстрашна крочыць у лужу, накіроўвае параходзікі, пускае новыя. Усім радасна, усе захоплены вясёлым цікавым заняткам. Але вось выходзіць мама Бору. Ubачыўшы тое, што адбываецца, яна падбягае да сына і б'е яго за запэчканы касцюмчык.

Бора пабіты, пакараны дадаткова сядзеннем дома без права выходзіць сёння на вуліцу. А за што? Хлопчыку ясна толькі тое, што мама нічога не разумее ў гульнях. А мама бачыць толькі запэчканы касцюмчык, не бачыць радасці дзіцячай творчасці ў гульнях.

... Вечар, дзецям час спаць, а ў іх на дварэ ў разгары работа: з вялікай кучы пяску будуюцца цэлы горад з паркамі, мастамі, чыгункамі. Дзеці спяшаюцца, ажыўлена мітусяцца каля свайго будаўніцтва. Але вось паяўляецца мама Юры, яна строга прытрымліваецца правіла ўкладваць сына спаць а 9 гадзіне, і таму патрабуе зараз-жа кінуць «пэчканіну». Юра просіць:

— Ну, мамачка, дазволь мне вось толькі дабудаваць мост.

Мама няўмольна. Яна хапае Юру за руку і цягне яго, прычым незнарок наступае нагой на дзіцячую пабудову і разбурае яе. Юра плача, дзеці абурваюцца

на несвядомую маму. А ў выніку канфлікт: затоеная крыўда хлопчыка і незадаволенасць празмерна пунктуальнай мамы непаслухмяным Юрам. Творчага гэрэня сына яна не заўважала і не ўлічыла, наколькі важна ўсякую справу даводзіць да канца, а дзеля гэтага можна было крыху перанесці і час сну. Калі-б мама жывей зацікавілася гэтай гульні, то не толькі не было-б непрыемнасці і ўзаемнай крыўды, а, наадварот, вырасла-б павага хлопчыка да мамы і паслухмянасць пры бліжэйшым-жа выпадку.

... Школьник Вася з групай таварышоў сабраўся ў невялікі паход на лыжах. Мама не прычыла. Усё прыгатавана, таварышы чакаюць. Але нечакана вясіннай маме захацелася, каб да яе прыйшла пагутарыць вечарком яе сяброўка. Вася павінен аднесці запрашальную запіску. Вася разумее, што даручэнне няважнае, не тэрміновае, запіску можа аднесці брат, аднак мама настойвае, не лічачыся з інтарэсамі хлопчыка, а кіруючыся тупой упартасцю:

— Раз я сказала — ідзі!

Вася, сцяўшы сэрца, падначальваецца, але вясёлы настрой яго знік, у паход ён адпраўляецца са спазненнем і пакрыўджаным. Зусім зразумела, што наступнай раніцай у яго з-за якога-небудзь глупства ўзнікае з маці спрэчка: так сказваецца затоеная крыўда хлопчыка.

... Віця запісаўся ў гурток авіямадэлістаў. Работа захапіла. Задумаў ён з сябрам Сашам зрабіць самастойна мадэль. Прынеслі дамоў бамбукавыя рэйкі, паперу, клей. Работа закіпела. Нікога ў пакоі, акрамя дзяцей, няма. Ніхто не перашкаджае. Спачатку, прыбраўшы палавікі, сябры прыладзіліся ў куточку пакой. Потым справа разгарнулася, месца спатрэбілася больш. Разлажыліся яны і на абедзенным стале і нават на камодзе, дзе ў мамы расставлены розныя бездзялушкі, ссунулі іх у бок і закрылі сурветкай.

Усё ішло як нельга лепш да прыходу мамы. Убачыўшы непарадак, асабліва на камодзе, маці абуралася і патрабавала зараз-жа прыбраць «усё гэта бязладдзе». Дзеці ўсё прыбралі, работа іх засталася незакончанай, але засталася і горыч на маму, якая, беражліва ахоўваючы бездзялушкі, так бесцырамонна, груба разбурае каштоўныя зацеі сына.

... Раскажу і аб адным больш глыбокім канфлікце. Пятнаццацігадовы хлопчык з забяспечанай сям'і (бацька і маці выкладчыкі з вышэйшай адукацыяй), выкарыстаўшы тое, што маці пакінула на стале ключы, адчыніў буфет, з'еў мёд, прызначаны для левых мэт, буфет замкнуў, а ключ выкінуў. Калі ўсё гэта выявілася, хлопчык доўга хлусіў, але ўрэшце прызнаўся. Што-ж штурхнула хлопчыка на цэлы рад амаральных учынкаў? Аказваецца: уся сістэма выхавання, пачынаючы з таго, што ад дзяцей у сям'і нешта замыкаецца, ключы хаваюцца, дзецям не давяраюць, іх не паважаюць. Вось сапраўды, што пасееш, тое і пажнеш.

Калі няма ў сям'і ўзаемнага давер'я і павагі, калі не выходзіць у дзяцей пачуццё чалавечай годнасці, — немінуць сур'ёзныя канфлікты.

У маёй сям'і, як і ва ўсіх сем'ях, здараліся, вядома, розныя падзеі: прыходзілася мець справу і з сапсаванымі касцюмкамі, і з пакінутымі на плоце шматкамі штаноў, з нежаданнем укладвацца спаць роўна а 9 гадзіне, з непарадам у кватэры ад гульняў дзяцей і з неабходнасцю выконваць мае даручэнні ў шкоду планам дзяцей. Усё гэта здаралася, але канфлікты былі вельмі рэдкія.

Пачну з касцюмаў. Калі паназіраць за гульнямі дзяцей, то адразу зразумееш, што іх гульні — гэта работа, якая, калі выконваецца яе з аганьком, патрабуе, не шкадуючы сябе, лезці і ў лужы, і на парканы, і ў ямы. Вось чаму гульні дзяцей я ніколі не ставіла ў залежнасць ад касцюмаў: апранала дзяцей проста, скромна, так, каб яны маглі свабодна гуляць і каб мне няцяжка было пачысціць або перамяць іх незамыславыя касцюмы. Павінна заўважыць, што дзеці вельмі рана пачалі разумець і цаніць маю працу і самі імкнуліся дапамагаць мне ў ліквідацыі некаторых адмоўных вынікаў гульні.

Аб непарадку ў кватэры ў сувязі з работамі дзяцей магу сказаць, што мае дзеці не адчувалі ўціску дарожак, бездзялушак, сурветак, хоць сама я рукадзельніца і люблю прыгожыя сурветкі на сталах і канапах. Калі дзеці заняты якой-небудзь работай, якая патрабуе шмат месца, яны ведаюць, што могуць на час прыбраць тое, што ім перашкаджае. Напрыклад, з'явіла-

ся ў іх наданне зрабіць сабе лыжы. Кватэрка ў нас у той час была маленькая, цвёрдай упэўненасці, што яны асіляць гэтую справу, у мяне не было, бо старэйшы меў усяго 10 год, але я з задавальненнем падтрымала гэтае пачынанне, прыбрала ўсё, што ім перашкаджала, сама дапамагла, чым магла, і — лыжы зроблены! Радасць у нашай сям'і была вялікая: і таму, што збылася мара дзяцей мець лыжы, і ад усведамлення, што зрабілі самі. А тое, што кватэра часова была ператворана ў майстэрню, ужо не так сцясніла нас.

Прыходзілася і маім дзецям выконваць даручэнні, якія ішлі ўразрэз з іх планами, парушалі іх заняткі. У такіх выпадках я не патрабавала безагаворачнага выканання, а старалася абгрунтаваць неадкладнасць даручэння, і дзеці ахвотна ішлі мне на сустрэчу. Я старалася пазбягаць усякай дапамогі мне, якая аказвалася «сцяўшы сэрца», але прымала з пачуццём удзячнасці ўсё, што было выканана з гатоўнасцю.

У маіх сыноў былі выпадкі спрэчак з-за таго, хто павінен схапіць за вадой, вынесці смецце, прынесці дровы. Як толькі я заўважала падобныя спрэчкі, жаданне перакласці з сябе работу на плечы другога, я абодвум забараняла выконваць яе, а рабіла сама. прычым рабіла, мабілізуючы ўвесь свой спакой, без дакораў, але і не скрываючы пакрыўджанасці тым, што не хочучь дапамагчы мне і сварацца паміж сабою. Гэта і было для дзяцей самым вялікім пакараннем.

Я імкнулася выхаваць у дзецях пачуццё радасці ад дзейных клопатаў аб блізкіх, аб сябрах. Бачылі яны, што сама я вельмі мала думала аб сабе, аб сваім адпачынку, і ў іх выпрацоўваліся і рана пачалі праяўляцца дзелавыя клопаты або мне, аб іншых членах сям'і, аб таварышах.

Не баялася я і адмяніць якое-небудзь сваё патрабаванне, калі пры абмеркаванні з дзецьмі мы ўсе разам прыходзілі да вываду, што можна зрабіць інакш, чым я думала. Прыклад адзін прыклад. Сабраліся сыны на рыбалку з начоўкай, а ў гэты час нам прывезлі дровы, якія трэба было напілаваць і прыбраць. Як быць? І на рыбалку ім вельмі хочацца і дровы прыбраць трэба. Мы абмяркоўваем становішча і прыходзім да вываду, што на рыбалку яны пойдучь, а вярнуўшыся, прыбяруць дровы — нічога не здарыцца, калі яны суткі паляжаць у непарадку. І выйшла добра. Сыны, хоць і правялі бяссонную ноч, усё-ж, вярнуўшыся з рыбнай лоўлі, разам з сваімі сябрамі весела ўзяліся за работу і хутка справіліся з ёю. Прыемна і радасна ад гэтай работы было і мне, і маім дзецям, і іх сябрам.

У нашай сям'і нічога ад дзяцей не замыкалася, у іх не было ніякай неабходнасці і не ўзнікала нават думкі браць што-небудзь употай. Дзеці ведалі, што ўсё, што ёсць у нас, — гэта для ўсіх нас. Не было ў нас строгасцей і правіл пытаць дазволу на кожную дробязь. Захацелася каму-небудзь, напрыклад, з'есці цукерку або пячэнне, — ён мог узяць, не пытаючы асобнага дазволу. Гэтым дзеці не злоўжывалі, таму што рана прызвычаліся думаць аб іншых. Часцей у нас назіраліся адваротныя з'явы. Цукеркі ляжалі падоўгу — кожны пакідаў іх іншым. Калі былі прадукты асобага прызначэння, скажам, мёд для лячэння, цукеркі і пячэнне для гасцей або для пасылкі бабуні, то аб гэтым дзеці ведалі і ніколі не чапалі іх.

Я ўпэўнена, што ў любой сям'і зусім магчыма ўнікнуць канфлікты з дзецьмі, калі старацца ў кожным паасобным выпадку зразумець дзіця і разумна даваць яго свядомасці, яго добрым пачуццям, яго здольнасцям і сілам. Без такога разумення, без давер'я і без павагі да дзяцей нямыслімы бацькоўскі аўтарытэт, нямысліма даверлівасць, шчырасць, чуласць ва ўзаемаадносінах паміж бацькамі і дзецьмі.

(«Семья и школа»)

ПОШТА

ПІСЬМО АД УНУКА

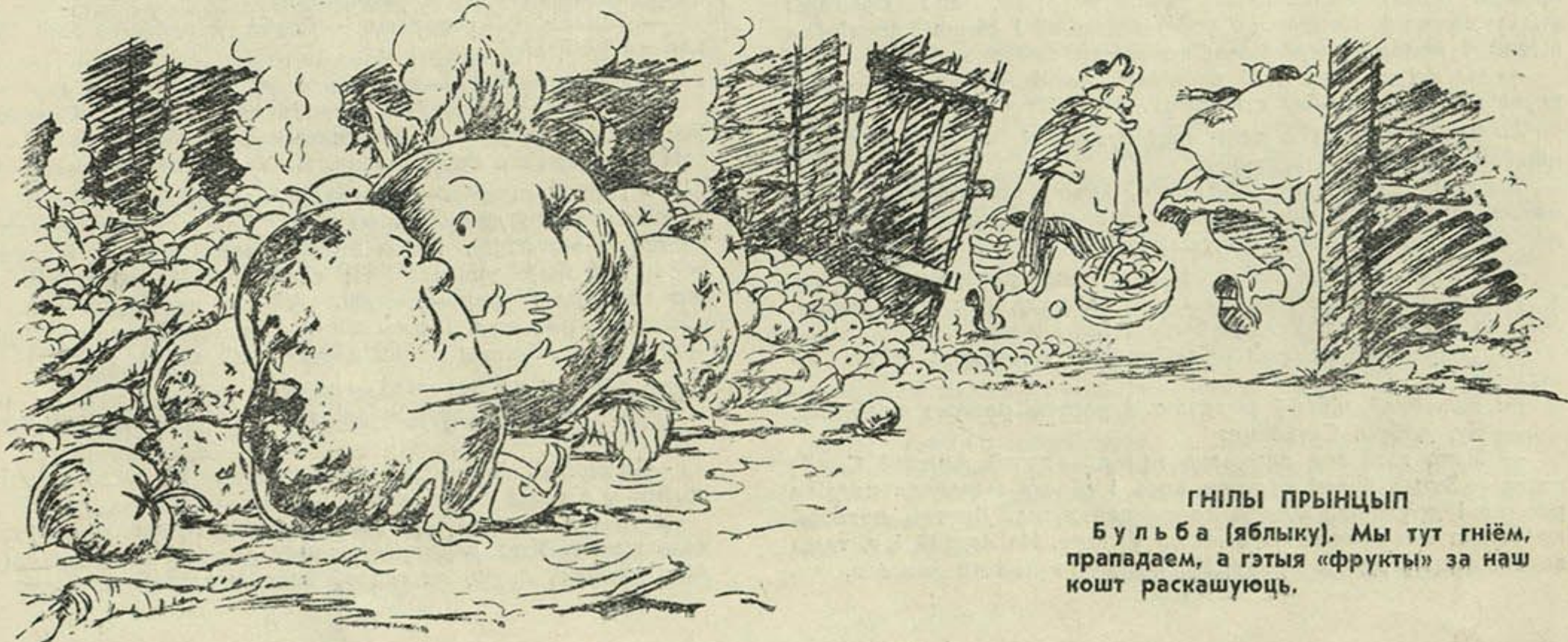
— Што новенькага піша ўнук!
— Піша, што больш пісаць не будзе.
— Бачыш ты! Гонару набраўся ў горадзе!
— Не, розуму! Сюды, да нас едзе! — механікам МТС будзе.

КУРЫ НЕ ВІНАВАТЫЯ

Певень. І як табе не сорамна, цыбатая, — за цэлы год 10 яек знесла!

Курыца. Хіба-ж я вінавата, што бухгалтарскі ўлік выедзенага яйка не варты.

ГНІЛЫ ПРЫНЦЫП

Бульба (яблыку). Мы тут гніём, прападаем, а гэтыя «фрукты» за наш кошт раскашуюць.

Мал. В. Ціхановіча.

Т. НОВІКАВА.

АЎДОЦІНА ПОЛЕ

АПАВЯДАННЕ

У ПАЧАТКУ мая мінулага года мне давялося пабываць у «Светлым шляху», адным з перадавых калгасаў вобласці. Пасля чарговага аб'езду палёў мы са старшынёй арцелі вярталіся ў сяло.

Дзень, які хіліўся к вечару, быў цудоўны — ціхі, цёплы. У полі было людна: ішла веснавая падкормка азімай пшаніцы. Нядаўна вышаўшая з-пад снегу зеляніна, моцная, кусцістая, расцілалася смарагдавым морам, якое скрывалася за даляглядам (калгас засяваў пшаніцай каля двух тысяч гектараў). Злева, з-за па-веснаваму празрыстай лясной паласы, чуўся мерны гуд трактароў: там заканчвалася сяўба ранніх яравых.

Калгаснікі працавалі весела, спорна. Вагоны з угнаеннем прышлі толькі напярэдадні, позна вечарам, але брыгады ўначы вывезлі са станцыі ўсё да пылінкі і сёння досвіткам вышлі ў поле, ашчаджаючы веснавую вільгаць глебы.

— На Аўдоціным полі скончылі, песні спяваюць, — прыслухаўшыся, заўважыў старшыня.

— Чаму ў вас ўсе палі пад нумарамі, а гэта — Аўдоціна? — спытала я старшыню.

Андрэй Сямёнавіч, цёмнавокі, крыху суромага выгляду мужчына сярэдніх год, адказаў не адразу. Зірнуўшы на мяне, ён нечакана мякка, задушэўна ўсміхнуўся:

— Як вам сказаць... Уласна, гэта цэлая гісторыя, звязаная з гісторыяй нашага калгаса... Не адразу, як гаворыцца, Масква будавалася. Усякае было... Так і ў нас.

Я папрасіла Андрэя Сямёнавіча раскажаць гэтую гісторыю.

Ён памаўчаў, нібы ў роздуме. І раптам рашуча прамовіў:

— Ну, добра. Слухайце.

— Было гэта год дваццаць назад, — пачаў Андрэй Сямёнавіч. — Вясна ў той год, як вось і сёлета, выдалася надзіва ранняя і дружная. Зямля падсыхала хутка. Другой паловай красавіка «жвавыя сохі» выехалі ў поле. Не адстаў і я, тады восемнаццацігадовы брыгадзір маладога нашага калгаса.

Авёс мы пасеялі, як кажуць, «у гразь». Але заставаўся яшчэ клін у некалькі гектараў. Яго мы ўзаралі з восені, засеяць павінны былі аўсом-жа, але асаблівым, чыстагатунковым. Насенне абяцалі даць у раёне.

Хлапец я быў гаспадарны, мне давяралі. Той вясною ўступіў я ў комсамол, пакуль першы і адзіны з усёй вёскі. Ячэйка была пры сельсавеце. Бегаў я туды на сходы, за пяць вёрст, нібы на вялікае свята. Слухаў усё прагна, кніжкі чытаў запоем.

Дваццаць другога красавіка прыехаў я ў раён атрымаць па нараду насенне. Калі я пагрузіў ўжо мяшкі на падводы, паклікаў мяне загадчык зямельнага аддзела. Ён ведаў мяне, не раз адзначаў за стараннасць.

— Захаркін! — гаворыць. — Глеба ў цябе гатова? Распрацавана добра?

— Лепш нельга! — адказваю.

— Тады грузі яшчэ вось гэтыя пяць мяшкоў. Пшаніца тут. Яравая. Але з умовай — пасеяць неадкладна!

Пшаніца? Гэта была навіна. Яе зроду тут не сеялі.

— Толькі глядзі... — папярэдзіў загадчык. — Атрымалі мы пшаніцы ўсяго дваццаць мяшкоў. Для доследу. Учора тром калгасам адпусцілі. І вам вось вырашылі даць. І засячы на носе: каб быў ураджай! Не сахой зямлю калупаеце, інвентар вам далі першакласны. А як даглядаць — агранома прышлем, раскажа. І вось яшчэ... Вясна, паводле ўсіх даных, будзе сухая. Кожны дзень дарагі. Сей заўтра-ж!

— Чаму-ж не пасеяць! — кажу.

Калі коні ўжо заварочвалі за вароты склада, ён крыкнуў мне ўслед неяк асабліва:

— Запомні, Андруша, гэты дзень. На возе ў цябе не пшаніца, а ваша будучыня!..

З тым я і выехаў на бальшак... На душы ў мяне было незвычайна. Усю дарогу я спяваў песні. І марыў... Аб чым? Аб будучыні, якую, як сказаў мне загадчык, я вёз на сваёй

падводзе. Мроіліся мне то пшанічныя палі без канца і краю, то нейкія нябачаныя машыны.

Вясёлы ўвайшоў я ў праўленне калгаса і ўрачыста высыпаў перад намеснікам старшыні Гнядзёнкіным вынятую з мяшка жменьку пшаніцы. Старшыня, камуніст, паехаў па справах у вобласць.

— Прымай, — кажу, — насенне, Ціхон Іванавіч! Пшанічкай абзаводзімся. Пяць мяшкоў раён даў.

Гнядзёнкін, заняты нейкай паперкай, абыякава зірнуў на жоўтыя налітыя зерні і вяла сказаў:

— Рабіць ім там няма чаго... Не родзіць яна ў нас, пшаніца...

— Спачатку трэба пасеяць, а там паглядзім, родзіць ці не родзіць! — задзёрыста прэрэчыў я. — Заўтра досвіткам у поле, Ціхон Іванавіч.

Гнядзёнкін лянiва пазяхнуў:

— Заўтра? Ты, даражэнькі, хіба ачумеў?

— А што? — не зразумеў я.

— Як што? Ягор заўтра. Свята.

Я збянтэжыўся:

— Які Ягор? Якое свята?

— Конскае, — прашыпеў з кутка загадчык гаспадаркі прозвішчам Шыла. — Хіба ў цябе памяць заела?

— Ну, добра, конскае, — прабаваў я пажартаваць, — а пры чым-жа тут мы, людзі?

— Пры тым. Коням заўтра працаваць не выпадае. Пайдзі лепш дапамажы ў свіран мяхі знасіць, няма часу мне. — Палічыўшы размову закончанай, Шыла, бразгаючы ключамі пакрочыў з праўлення.

Я зразумеў, што ні Гнядзёнкін, ні загадчык гаспадаркі не жартавалі. І проста ўзмаліўся:

— Як-жа быць, Ціхон Іванавіч?

Той толькі паціснуў плячыма:

— Справа, даражэнькі, вядомая. Не пойдзе народ заўтра працаваць. За вялікі грэх лічыцца. З раніцы абедня. К абеду госці з Клімава наедуць. А паслязаўтра нашы ў Клімава рушаць: там таксама Ягор якраз прастольны. Тут такая, даражэнькі, карусель пойдзе!.. Дні тры з рахунку скідай.

Заікаючыся ад хвалявання, я прабаваў растлумачыць Гнядзёнкіну значэнне пасеву пшаніцы так, як гаварылі мне ў раёне, талкаваў пра давер'е, якое аказана нашаму калгасу. Але Гнядзёнкін толькі разводзіў рукамі.

— Ды сяўба-ж, сяўба зрываецца, Ціхон Іванавіч! Трэба пагаварыць з народам, растлумачыць! — гарачыўся я.

— Пагавары! — безнадзейна ўздыхнуў Гнядзёнкін. — Толькі хіба, даражэнькі, наш народ размоваю проймеш? Не выйдзе заўтра. Спакон веку так...

Я глядзеў на чырвоны, апухлы твар Гнядзёнкіна і па бегавых, заплыўшых вачах яго бачыў, што той сам з нецярплівасцю чакае заўтрашняй гулянікі, што размову ён веў так сабе, для прыстойнасці. Ubачыўшы, што нічога тут не дабіцца, я моўчкі вышаў, зусім разгублены.

Я ўсё-ж паспрабаваў угаварыць брыгаду. Але ў першых-жа хатах наткнуўся на адкрыты адпор. Усюды ішла мітусня. Маладзкі, падаткнуўшы падолы, скрэблі падлогу. Гаспадыні, уздымаючы, выгравалі са скрыняў рэшткі мукі: Ягор гэты — свята галоднае: запасы прыходзяць к канцу.

У цёмных сенцах адной хаты хтосьці асцярожна крануў мяне за рукаво, і нечый голас паспешна зашаптаў:

— Не хадзі, Андрэй. Ты па хатах, а Шыла наперад цябе ўсіх абегаў. Ён-жа царкоўны стараста. Мы з Паранькай хацелі было выйсці — дык прыстрашыў, што старыя віламі з поля згоняць...

Я пазнаў Ксюшу, дзяўчыну з маёй брыгады.

— Ксюша! — кажу. — А ты з Паранькай пайшла-б?

— Баімся, — прашаптала Ксюша і пабегла.

Мне нічога не заставалася рабіць, як вярнуцца дамоў. У хаце было прыбрана. Маці завіхалася ля печы, грэмела вілкамі, дастаючы вячэру.

Я любіў святы. Але сёння выгляд вымытай падлогі і шытых ручнікоў, развешаных у прэдным куце, выклікаў у мяне раптам нянавісць. Як быў, не распранаючыся, лёг я на лаву, тварам уніз. Усё ва мне так і кіпела ад крыўды і бездапаможнасці.

— Вячэраць будзеш? — спытала маці.

— Не, — адказаў я.

Напэўна, было штосьці ў маім голасе такое, што маці, зірнуўшы на мяне, падышла, прысела побач і ціха спытала:

— А можа бяды якая стрэслася?

Не было маёй маці ў той час і сарака, але на выгляд ёй можна было даць многа больш. Забіла яе гора. Неяк у адналеце стрэсліся дзве бяды: вясною ў лесе, на панскай вырубцы, задушыла дрэвам бацьку майго, а летняй гарачай парою згарэла хата, а ў ёй — замкнутыя дзве сястрычкі.

блізнятка і па пяці гадах. Вязала маці тады на панскім полі панскае жыта (я, грудны, з ёю быў) і прыбегла з народам, калі ўжо адны вугальчыкі засталіся. Казалі: ноччу дасталі маці з пняковай пятлі, адлілі вадою... З таго часу жыла, як паняволі. Да калгаса, аднак, аднеслася ўхвальна і працавала добра, але амаль ні ва што не ўмешвалася.

Вырасла, выхавалася яна ў старых звычаях, строга іх трымалася і мяне выхавала ў суровасці. Ласкай не балавала. Але дарэмна ні ў чым не няволіла: «Табе, — скажа, — жыць, а мой век пражыты». Не пратэставала яна і супроць майго ўступлення ў комсамол.

І вось, калі падышла яна да мяне, паклала руку на плячо, я разам абмяк, як, бывала, у маленстве: ведаў цану скупой яе ласкі. Падняўшыся з лавы, я раскажаў маці ўсё, што здарылася. Чамусьці здалося, што яна паспачувае. Але маці паківала галавой:

— Не справу зацяў... супроць старых ісці.

Я так і загарэўся:

— Ды гэта-ж пшаніца, матуля!.. Праз усё жыццё тут аржаны хлеб, пшанічнага і не бачылі. А тут справа такая...

І выклаў ёй усе свае мары. І пра пшанічныя палі, і пра машыны, і пра жыццё, якое і апісаць немагчыма і якое, на мой цвёрды погляд, залежала зараз ад таго, пасеем мы своєчасова пшаніцу ці спознімся.

— Сама ведаеш, — гарача гаварыў я, — дзень страцім — год страцім. Заўтра не пасеем — за два — тры дні колькі вільгаці з зямлі знікне, ну як асаромімся з пшаніцай? А я слова даў комсамольскае...

— А выедзем у свята ў поле — яшчэ больш асаромімся, — памаўчаўшы, ціха адказала маці. — Звычай паважаць трэба. Парушаць, што спакон веку заведзена, не след.

Усё я мог сцяпець, а гэтага «спакон веку» — не... Я-ж быў комсамолец!

І я не стрымаўся.

— Ды «спакон-жа веку», — успыліў я, — было заведзена, каб мужык свету не бачыў... Ёсць у нас яшчэ на сяле такія, каму новае жыццё не да спадабы. Ім наша пшаніца — адна страта... Яны рады сяўбу сарваць... Толькі ты вось з чаго ім падпываеш?

Маці бліснула на мяне позіркай:

— Сваювольнічаеш, Андрэшка!

— Я не свавольнічаю... А вось Гнядзёнкін з Шылай, што робяць? Дабром не выходзіць, дык віламі народ страшаць. Ксюша мне сама прызналася, што пайшлі-б, дык прыгразіў Шыла, што старыя віламі з поля згоняць.

— Ну, будзе, — суха спыніла мяне маці. — Малады ты людзей вучыць.

Але я ўжо сарваўся. Што я казаў — не памятаю. Здаецца, у гарачцы пракрычаў нешта і пра бацьку, і пра пажар, і пра пняковую пятлю...

І раптам апрытомнеў. Маці стаяла з белым, як крэйда, тварам, схопіўшыся за вугал стала. Я кінуўся да яе. Яна адвяла мяне. Не расціскаючы зубоў, амаль шэптам сказала:

— Адыйдзі...

Я вышаў з хаты і накіраваўся да хлява, дзе спаў улетку. У расчыненыя дзверы бачыў, як пагасла ў хаце святло. Праз шкло цмяна забялела хустка — здагадаўся, што маці сядзіць на лаве ля стала. Знясілены я забыўся. Перад світаннем ачуняў, здалёк употай зірнуў у акно: маці сядзела ў той-жа позе. Відаць, яна не клалася. Не заходзячы ў дом, я нацянькі, гародамі, пераскокваючы праз плятні, пашыбаваў у поле...

Я падышоў да падрыхтаванага пад сяўбу кліна. Нагнуўся і, калупнуўшы верхні пласт, узяў у рукі камячок цёплай зямлі, здавалася, яна дыхала.

І вось тут якраз канчаткова пакінула мяне мужнасць. Паваліўшыся на край пахаці, я заліўся слязьмі. Ляжаў доўга, здаецца, заснуў... Калі адчыніў вочы, сонца ўжо ўзнялося высока. З сяла данёсся перазвон звонаў.

«Абедня адышла...» — падумаў я. Прыўзняўся, страσανуў прыстаўшую да кашулі зямлю. І тут-жа ўбачыў: па дарозе з сяла заклубілася лёгкая воблачка пылу; у гэтым пыле нешта цямнела, павольна рухаючыся.

«З абразамі да стада...» — мільганула ў мяне ў галаве: на Ягора заўсёды хадзілі да стада з абразамі.

Настрой у мяне быў прыгнечаны. Прысеўшы, я безуважна сачыў за далёкай працэсіяй. Вось зараз яна павярне ўлева: там дарога на выган...

Але працэсія не павярнула, а працягвала ісці ўперад. Пачулася рыпенне колаў. І раптам выразна прагучаў вокліч «но-но!» і тонкае іржанне жарабяці. Цяпер ужо ясна можна было адрозніць некалькі вазоў з грузам, групу людзей — конна і на вазах.

Я ўгледзеўся. Што за чартоўшчына: бабы на конях! За

кожнай валачылася па зямлі жалезная барана дагары зубамі. Паказаліся вазы; на іх сядзелі людзі, ляжалі мякі; бразгаталі прывязаныя да вазоў дзве радковыя сеялкі...

Я ніколі не адчуваў свайго сэрца. Проста не заўважаў яго. А тут яно раптам шалёна закалацілася ў грудзях. Я хутка пайшоў насустрач, потым спыніўся. Гэта былі дзяўчаты майго калгаса. Маёй брыгады! А ўперадзе на гнядой кабылцы, звесіўшы босыя ногі, ехала мая маці...

Андрэй Сямёнавіч змоўк, накіраваўшы позірк у надыходзячы змрок. А калі павярнуўся і глянуў на мяне, цёмныя вочы яго вясёла бліснулі:

— Як я даведаўся потым, яна тады-ж, досвіткам, сабрала дзяўчат. Што яна гаварыла ім, не ведаю. Ведаю толькі, што ўсе разам пайшлі яны ва двор Шылы, сілай адабралі ў яго ключы ад свірны і хлева і пачалі выцягваць інвентар. Да жанчын далучыўся каваль, які праходзіў міма, потым яшчэ некалькі калгаснікаў...

— Ну, а як-жа пшаніца?

— Пшаніца? — усміхаючыся, перапытаў Андрэй Сямёнавіч. — Надзіва

радзілася тая пшаніца. З таго часу і завуць у нас гэтае поле Аўдоціным.

...Праз некалькі хвілін наш вазок спыніўся каля ярка асветленага будынка праўлення калгаса. Андрэй Сямёнавіч спяшаўся на паседжанне бюро партыйнай арганізацыі. Пакуль мы выязалі і разміналі зацёкшыя ногі, міма нас паспешна прайшла і лёгка паднялася па сходах высокая сівая жанчына; на барту жакеткі бліснула залатая зорка... Быстры, строгі позірк цёмных вачэй здаўся мне знаёмым.

— Аўдоця Мартынаўна, брыгадзір нашага калгаса. Член партыйнага бюро, — адказаў Андрэй Сямёнавіч на маё пытанне.

І ў яго цёмных вачах, надзіва падобных на толькі шго бачаныя мною, зноў мільгнуў вясёлы агеньчык:

— Аб ёй акурят я вам і расказваў.

...Позняй ноччу, кладучыся спаць, я машынальна глянула на календар, які вісеў на сцяне па-хатняму ўтульнага калгаснага дома для прыязджаючых. Шостае мая... Значыць, па старому стылю сёння было дваццаць трэцяе красавіка. Ягораў дзень.

Пераклад з рускай мовы.

КУЛІНАРЫЯ

БУЛЬЕН З КЛЕЦКАМІ

Зварыць мясны або курыны бульён і адначасова прыгатаваць цеста для клёцак з мукі, манных круп або бульбы. Падрыхтаванае цеста размяшаць пры дапамозе сталовай і чайнай лыжак. Сталовай лыжкай браць з каструлі гатовае цеста, а чайнай лыжкай, змочанай у вадзе, аддзяляць невялікія кавалчкі авальнай формы, апускаць іх у гарачы бульён і варыць у ім.

На 2 л. бульёну прыгатаўляюць клёцкі з $\frac{1}{2}$ шклянкі мукі (манных круп) або з 3 шт. бульбы.

Заварное цеста для клёцак. У каструлю ўліць $\frac{1}{2}$ шклянкі бульёну, пакласці масла, соль і закіпяціць. Затым усыпаць муку або манную крупу, размяшаць веселкай і праварыць муку на працягу 1—2 хвілін, а крупы — 5—6 хвілін, пасля чаго зняць каструлю з агню, пакласці яйка і добра перамяшаць.

На $\frac{1}{2}$ лыжкі мукі або манных круп — 2 ст. лыжкі масла, 2 яйкі.

Незаварное цеста для клёцак. У талерку ўліць $\frac{1}{4}$ шклянкі бульёну, пакласці масла, яйка, усыпаць муку, соль і замясіць цеста.

На $\frac{1}{2}$ шклянкі мукі — 1 яйка, $\frac{1}{2}$ ст. лыжкі масла.

Бульбянае цеста для клёцак. Бульбу ачысціць, зварыць, працерці гарачай, дадаць сырыя яечныя жаўткі і добра перамяшаць. Затым дадаць узбітыя яечныя бялкі і зноў перамяшаць.

На 3 шт. бульбы — 3—4 ст. лыжкі мукі, 2 яйкі.

БІТОЧКІ З ГРЭЦКІХ КРУП

У кіпячую падсоленую вадку ($\frac{1}{2}$ шклянкі) засыпаць крупы і варыць 30—35 хвілін. Калі каша загусцее, дадаць тварог, перацёрты праз сіта або прапушчаны праз мясарубку, яйкі, цукар і перамяшаць. Затым з кашы прыгатаваць біточкі, абваляць іх у сухарах

і падсмажыць на патэльні з абодвух бакоў, пакуль не ўтворыцца румяная скурка.

Пры падачы на стол на кожны біточак зверху можна пакласці лыжку смятаны. Гэтыя-ж біточкі (без смятаны) можна падаць да баршча і расольніка.

На 1 шклянку грэцкіх круп — 100 г тварагу, 2 яйкі, 1 чайную лыжку цукру, $\frac{1}{2}$ шклянкі тоўчаных сухароў, $\frac{1}{2}$ чайнай лыжкі солі і 2 ст. лыжкі масла.

ПРАЊІК ХАТНІ

Перапаліць на патэльні 2 сталовыя лыжкі цукру. Закіпяціць поўлітра малака, пакласці ў малако 1 шклянку цукру, уліць у падсалоджанае малако палены цукар, дадаць слівачнага масла або маргарыну, $\frac{1}{2}$ чайнай лыжкі соды, пшанічнай мукі і замясіць вадкае цеста. Выліць цеста слоём у 5—6 см у металічную форму. Выпякаць пры слабым нагрэве на працягу 40—50 хвілін.

На 3 шклянкі пшанічнай мукі 100 г слівачнага масла або маргарыну, поўлітра малака, 1 шклянка цукру.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

Новую патэльную неабходна пракаліць з тлушчам, а затым перацерці з соллю.

* * *

Калі вам трэба развесці муку, напрыклад, у вадзе або малаку, не кладзіце яе ў вадкасць, а, наадварот, паступова ўлівай-

Пры лішне вільготным паветры на кухні, калі трэба захаваць нармальную сухасць солі, дадайце да яе 8—10 проц. бульбянай мукі і ў вас будзе

заўсёды сухая соль, а невялікая доля крухмалу ў солі не зменіць ні яе смаку, ні колеру.

* * *

Падаючы лімон да чая, перш чым яго разрэзаць, абліце варавам. Ад гэтага мацней выяўляецца арама лімона.

* * *

Плямы на матэрыях ад кофе ўдаляюцца сумессю з раз-

ведзенага папалам з вадой гліцэрына з дадаткам некалькіх кропель нашатырнага спірту.

* * *

Пасуду, у якой былі цеста або сумесь з яйкамі, мыйце спачатку ў халоднай вадзе, а затым у гарачай.

На першай старонцы вокладкі: Перадавая работніца віцебскай фабрыкі «КІМ» Тацяна Дзегцярова.

На чацвертай старонцы вокладкі: «Зіма».

Фото М. Мінковіча.

Адказны рэдактар А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. АБУШЭНКА, М. Н. БАРСТОК, Г. Л. ДАЗОРЦАВА, А. Н. ЗАХАРАВА, М. Ф. НІКІФАРАВА, Ф. А. НОВІКАВА, А. І. ФЕДАСЮК, В. І. ФІЛІПАВА.

АТ № 04887.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке.

Издание ЦК КП Белоруссии.

Адрас рэдакцыі: Мінск. Праспект імя Сталіна. Дом друку. Пакой 23. Тэлефон 2-33-03.

Падпісана да друку 4/XII-53 г.

Цана 1 р. 50 к. Да гэтага нумара прыкладаецца выкрайка.
Друкарня імя Сталіна. Мінск. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Тыраж 50.000 экз. Зак. 723.

Мінская скургалантарэйная фабрыка імя Куйбышэва.

ФАБРЫКА ВЫПУСКАЕ
РАЗНАСТАЙНЫ АСАРТЫМЕНТ
СКУРГАЛАНТАРЭЙНЫХ ВЫРАБАЎ
ДЛЯ НАРОДНАГА СПАЖЫВАННЯ:

ЖАНОЧЫЯ І ДЗІЦЯЧЫЯ СУМКІ,
ПАРТФЕЛІ,
ЧАМАДАНЫ,
ПАЛЬЧАТКІ
і іншыя вырабы.

Скургалантарэй

СКУРГАЛАНТАРЭЙНЫЯ
ВЫРАБЫ ФАБРЫКІ ІМЯ КУЙБЫШЭВА

